Leto XXIII., št. 240 — Ljubljana, nedelja 24. oktobra 1943 — Cena — Prezzo: cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22 do 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim jutrom« Lir 36.50.

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Neue Abwehrerfolge im Süden der Ostfront

Luftwaffe lähmt Stosskraft der Sowjets südöstlich Krementschug — In zwei Tagen an der Ostfront 218 Sowjetpanzer vernichtet — 48 schwere Terrorbomber in der vergangenen Nacht abgeschossen

Aus dem Führerhauptquartier, 23. Okt. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In den Kämpfen zwischen dem Asowschen Meer und Saporoschje wurde gestern nach ausserordentlich hartem Ringen ein grosser Abwehrerfolg erzielt. Dabei hat sich neben der hervorragend kämpfenden Infanterie unsere Artillerie besonders bewährt.

Im Einbruchsraum südöstlich Krementschug hat die Luftwaffe durch wiederholte schwere Angriffe starker Kampf- und Nahkampffliegerverbände die Stosskraft der Angriffsverbände und die Truppenbewegungen der Sowjets in starkem Ausmass gelähmt. Es kam gestern in diesem Raum nur zu örtlichen Infanterie- und Panzerangriffen. Sie wurden unter Beseitigung vorübergehender Einbrüche in harten Kämpfen abgewehrt.

Ein Gegenangriff warf feindliche Kräfte trotz hartnäckigen Widerstandes weit zurück. Unsere Angriffspitze stiess dabei in feindliche Marschkolonnen und belegte Ortschaften vor und fügte dem Feind hohe Verluste zu.

In der Dnjepr-Schleife südöstlich Kiew und im Raum nordwestlich Tschernigow wurden zahlreiche sowjetische Angriffe in schweren Kämpfen abgeschlagen.

Westlich Smolensk setzte der Feind beiderseits der Autobahn nach ungewöhnlich heftiger Artillerie-Vorbereitung seine Durchbruchsversuche fort. Gegen mehrere feindliche Einbrüche in unsere Front gewannen die sofort einsetzenden deutschen Gegenangriffe trotz erbitterten feindlichen Widerstand einen Teil des verlorenen Geländes wieder zurück.

In den letzten beiden Tagen wurden an der Ostfront 218 Sowjetpanzer abgeschossen.

Von der süditalienischen Front werden ausser reger beiderseitiger Aufklärungstätigkeit keine Kampfhandlungen von Bedeutung gemeldet.

Starke Verbände deutscher Kampfflugzeuge bombardierten den feindlichen Nachschubhafen Neapel und verursachten durch Treffer auf Kaianlagen, Schiffsliegeplätzen, in Lagerhallen und Materialstapel grosse Brände und erhebliche Schäden.

Im östlichen Mittelmeer griff die Luftwaffe mit stärkeren Kräften einen Inselstützpunkt des Feindes an.

Britische Bomberverbände flogen in der vergangenen Nacht in Mittel- und Südwestdeutschland ein und führten vor allem einen schweren Terrorangriff auf die Stadt Kassel, wo Zerstörungen in Wohnvierteln angerichtet wurden. Unter der Bevölkerung entstanden Verluste. Luftverteidigungskräfte vernichteten nach bisher vorliegenden Meldungen 48 schwere Bomber.

Deutsche Kampfflugzeuge bombardierten in der vergangenen Nacht wiederum Ziele im Stadtgebiet von London.

Novi obrambni uspehi na jugu vzhodnega bojišča

Letalstvo je ohromilo sovjetsko udarno moč južnovzhodno od Kremenčuga — V dveh dneh je bilo na vzhodnem bojišču uničenih 218 tankov — V pretekli noči je bilo sestreljenih 48 težkih terorističnih bombnikov

Führerjev glavni stan, 23. okt. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

V bojih med Azovskim morjem in Zaporožjem je bil včeraj po izredno težkih bojih dosežen velik obrambni uspeh. Pri tem se je poleg izvrstno se bojujoče pehote odlikovalo posebno topništvo.

Na vdornem področju južnovzhodno od Kremenčuga je letalstvo s ponovnimi težkimi napadi močnih skupin bojnih letal in letal za boje iz bližine zelo ohromilo napadalno moč napadajočih oddelkov in gibanj sovjetskih čet. Na tem področju so bili včeraj samo krajevni spopadi pehote in oklopnih oddelkov. Po odstranitvi začasno uspelih vdorov so bile sovjetske čete v težkih bojih zavrnjene.

Lastni protinapad je kljub trdovratnemu odporu vrgel sovražne sile daleč nazaj. Naš napadalni klin je pri tem vdrl v sovražne kolone na pohodu in zasedene vasi ter je zadal sovražniku visoke izgube.

V Dnjeprovem kolenu južnovzhodno od Kijeva in na področju severnozapadno od Černigova so bili v težkih bojih odbiti številni sovjetski napadi.

Po izredno močni topniški pripravi je sovražnik nadaljeval svoje poizkuse vdora zapadno od Smolenska na obeh straneh avtomobilske ceste. Kljub ponovnim sovražnim vdorom v našo bojno črto in kljub ogorčenemu sovražnemu odporu so takoj izvedeni nemški protinapadi zopet pridobili del izgubljenega ozemlja.

V zadnjih dveh dneh je bilo na vzhodnem bojišču uničenih 218 sovjetskih tankov.

Z južnega italijanskega bojišča poročajo le o živahnem obojestranskem izvidniškem delovanju.

Močne jate nemških bojnih letal so bombardirale sovražno prevozno luko Neapelj in povzročile z bombnimi zadetki velike požare in pomembno škodo v pristanišču, v dokih, ter v trgovskih in vojaških skladiščih.

Na vzhodnem Sredozemskem morju je napadlo letalstvo z močnejšimi silami neko sovražnikovo otočno oporišče.

Britanski bombniki so prileteli v pretekli noči nad srednjo in južnozapadno Nemčijo ter s terorističnim napadom napadli mesto Kassel, kjer so povzročili razdejanja v stanovanjskih predelih. Med prebivalstvom so nastale izgube. Po dosedanjih vesteh je protiletalska obramba zbila 48 težkih bombnikov.

Nemška bojna letala so v pretekli noči bombardirala cilje na področju mesta Londona.

Nuovi successi difensivi al sud del fronte orientale

Dal Quartier generale del Führer, 23 ottobre. DNB. Il Comando Supremo germanico comunica:

Nei combattimenti fra il Mare d'Asov e Saporoscie ieri dopo lotta straordinariamente accanita è stato ottenuto un gran successo difensivo. Al fianco della fanteria combattutasi con eccellenza ne ha fatto gran prova la nostra artiglieria.

Nella zona di penetrazione a sudest di Cremenciug la Luftwaffe con ripetuti violenti attacchi di forti squadriglie di velivoli di combattimento e di lotta da vicino in misura rilevante aveva paralizzato la violenza dell'urto di reparti attaccanti nonchè i movimenti delle truppe sovietiche. Ieri in questa zona si avevano soltanto attacchi locali di fanteria e carri armati. Gli stessi sono stati respinti in duri combattimenti dopo l'eliminazione di brecce temporanee.

Un contrattacco malgrado tenace resistenza ha battuto forze nemiche lontanamente indietro. La punta del nostro attacco all'occasione urtò in colonne nemiche in marcia occupando località e inflinggendo al nemico alte perdite.

Nell'ansa del Dnjeper a sudest di Kiev e nella zona a nordovest di Ciernigov numerosi attacchi sovietici vennero stroncati in aspri combattimenti.

Ad ovest di Smolensk il nemico continuava su ambo i lati dell'autostrada dopo straordinariamente intensa preparazione di artiglieria i suoi tentativi di sfondamento. Contro parecchie brecce nemiche nel nostro fronte i contrattacchi tedeschi sferrati immediatamente malgrado accanita resistenza del nemico riconquistavano una parte del terreno perduto.

Negli ultimi due giorni al fronte orientale sono stati distrutti 218 carri armati sovietici.

Dal fronte meridionale italiano eccetta vivace attività esplorativa da ambo le parti non si segnalano azioni combattive di importanza.

Forti reparti di velivoli di combattimento tedeschi bombardavano il porto nemico di rifornimento Napoli causando con colpa grandi incendi e danni considerevoli su impianti portuali, sulla rada, nei magazzini e depositi di materiale.

Nel Mediterraneo orientale la Luftwaffe con forti reparti ha attaccato una base insulare del nemico.

Squadriglie di bombardieri britannici sorvolavano la notte scorsa la Germania centrale e meridionale-occidentale effettuando anzitutto un grave attacco terroristico sulla città di Kassel ove sono state causate distruzioni in quartieri abitati. Tra la popolazione si ebbero perdite. Forze contraeree hanno distrutto secondo quanto risulta dalle notizie avute finora 48 bombardieri pesanti.

Velivoli di combattimento tedeschi bombardavano la notte scorsa nuovamente obiettivi nei pressi della città di Londra.

Führer sprejel princa Cirila in prof. Filova

Berlin, 23. okt. DNB. Führer je sprejel 13. t. m. člana bulgarskega regentskega sveta princa Cirila in prof. Filova.

Führer je imel s princem Cirilom in prof. Filovom razgovor o splošnem položaju in o vprašanjih, ki jih skupno zanimajo. Sestanka so se z nemške strani udeležili zunanji minister von Ribbentrop, generalfeldmaršal Keitel in general Jodl.

Razgovori pri Führerju so potekli v duhu prisrčnega razumevanja ter jih je prevevalo tradicionalno preizkušeno prijateljstvo med Nemčijo in Bulgarijo.

Dne 19. t. m. sta princ Ciril in prof. Filov obiskala zunanjega ministra von Ribbentropa ter imela z njim prijateljski razgovor.

Maršal Rommel sprejel japonske vojaške odposlance

Berlin, 23. okt. DNB. Maršal Rommel je sprejel 21. t. m. v svojem glavnem stanu vojaške odposlance japonskega veleposlaništva pri republikansko-fašistični vladi Italije. Daljši razgovor je pokazal veliko zanimanje japonske vlade za sedanje in bodoče operacije na vojnem področju fašistične Italije.

Nova argentinska vlada

Buenos Aires, 23. okt. DNB. Argentinska vlada je sestavljena takole: državni predsednik divizijski general Pedro Pablo Ramirez, podpredsednik in vojni minister brigadni general Edemro Favrell, zunanji minister general Ernest Gilbert, notranji minister general Luis Perlinger, prosvetni in pravosodni minister Gustav Martinez Zevirja, mornariški minister kontreadmiral Benito Sueyro, poljedelski minister Diego Son. Člani vlade so nadalje kapitan Rizardo Vago ter pisatelja Hugo Wast in C. Ameghino.

Zgodovina izdajstva Savojskega doma in Badoglijeve klike

Včeraj smo objavili uvod članka lista »Völkischer Beobachter«, v katerem se opisuje na podlagi zapiskov, listin in dnevnih beležk zgodovina izdajstva Savojskega doma in Badoglijeve klike proti Nemčiji. Danes objavljamo nadaljevanje tega članka, ki vsebuje dokazno gradivo o tem najsramotnejšem prelomu zavezništva in zvestobe, ki se je kdaj pripetil v mednarodnem življenju. To dokazno gradivo temelji na listinah in ugotovitvah vrhovnega poveljništva nemških oboroženih sil in daje polni pečat sramoti Savojskega doma in Badoglijeve klike. »Völkischer Beobachter« nadaljuje po uvodnih besedah in ugotovitvah:

Izdaja v Hrvatski

S padcem šefa italijanskega generalnega štaba generalnega poročnika grofa Cavallere v prvih februarskih dneh l. 1943. je prvič odkrito nastopila ona kamarila, ki je, skrita za kraljevskim plaščem, agitirala ne samo proti fašizmu, temveč tudi proti zavezništvu z Nemčijo. Mož, ki je stopil na Cavallerovo mesto, je nudil za to najjasnejši dokaz, saj je bil general Ambrosio poslušno orodje kraljevih izdajalcev. Dotlej je bil šef generalnega Štaba italijanske suhozemske vojske in je na tem mestu pripravil svojemu predniku mnogo težkih skrbi. Znova in znova je namreč poizkušal sabotirati potrebe in mere skupnega vojnega vodstva. Ne samo v Afriki, ampak tudi pri operacijah na Balkanu so se predvsem pokazale te sabotaže.

Na Balkanu je nastal namreč položaj, katerega je bilo potrebno resno razmisliti. Ne morda, da bi precenjevali delovanje srbskih in komunističnih tolp na Balkanu, ne, ampak nevarno je bilo zgolj postopanje, ki so ga zavzela italijanska poveljništva v Hrvatski k temu problemu. Na tem področju je bil odgovoren za italijansko vojsko poveljnik 2. italijanske armade general Mario Roatta. Kot italijanski vojaški ataše v Berlinu je spoznal Roatta Nemčijo in nemško vojsko, kljub temu pa je bil še mnogo bolj nasproten zavezništvu z Nemčijo kakor njegov neposredni predstojnik v Rimu general Ambrosio. Njegova zunanjost je bila nalik zunanjosti kakega židovskega odvetnika.

Že leta 1942., torej nad eno in pol leta pred državnim udarom, je bilo vedno očitnejše, da vodi Roatta izrecno izdajalsko politiko, katere edini cilj je bil, da prepreči konsolidacijo hrvatske države, kar naj bi uspelo savojsko kronsko diktaturo pod vplivom dinastično-reakcijonarnih krogov. Le-ta politika je bila vodena tudi napram Bolgariji in Grčiji. Tako so bila vsa nemška prizadevanja za dobro sporazumevanje s prijateljsko Bolgarijo in za konsolidacijo razmer v Grčiji onemogočena.

Stalno izdajstvo Roatte

Še za časa Cavallera je Roatta odkrito izdal svojega zaveznika. V sporazumu z Ambrosijem je namreč oborožil in z italijanskim živežem podpiral srbske četnike, torej one tolpe, ki so bile napadale dan in noč iz zasede nemške čete. Ko pa je nemško vrhovno poveljništvo zahtevalo razorožitev četnikov, je na to sicer v popolnem sporazumu in v najboljši veri pristal generalni polkovnik Cavallero, toda general Ambrosio kot šef generalnega štaba suhozemske vojske in general Roatta sta kratkomalo sabotirala ta povelja.

Še več: Roatta je sistematsko podpiral četnike v njihovi borbi proti Nemcem, začrtane skupne operacije pa je poizkušal zavleči ali Ambrosio ali pa so jih Italijani tako preprečili, da so izpraznili cela od njih zasedena ozemlja in jih prepustili četnikom. Roatta je odkrito priznal nemškemu poveljniku, s katerim se je pogajal, da »nujno potrebuje teh okoli 19.000 četnikov za lastne zaščitne naloge in jih ne more pogrešati«, kar ga na drugi strani ni oviralo, da je dopuščal najgrozovitejše izpade svojih čet proti srbskemu prebivalstvu. Čim pa so nemška oblastva zvedela za takšne grozovitosti, so sama ostro nastopila proti Roatti in njegovemu štabu, da so lahko preprečila vsaj najhujše izpade, saj si je nemško vodstvo v glavnem prizadevalo pomiriti to ozemlje.

S tolovaji za isto mizo

Ta razvoj je dosegel svoje prve dramatske viške, ko so odklonili italijanski generali pri operacijah nemških oddelkov proti tem tolpam v februarju l. 1943. nemškemu zavezniku svojo podporo in so se Roatti in podložni generali vsedli s tolovaji za isto mizo in z njimi vodil pogajanja o prostem odhodu.

Roatta je vodil vse to podpiranje tolp pod geslom »borbe proti komunizmu«. Na ta način je poizkušal slepiti nemška poveljništva. Prve skupne akcije proti komunističnim tolpam, ki jih je vodil Tito, izšolan v Moskvi za partizansko vojno, pa dokazujejo, da se je tudi pri tej borbi odločil Roatta za izdajstvo.

Roatta je ukazal povejnikom italijanskih oddelkov, da ne izvedejo svojih operacij ob času, dogovorjenem z nemškimi poveljništvi in je tako nudil upornikom možnost umika in so se le-ti utegnili zasidrati na drugih postojankah in izpopolniti svojo organizacijo.

Razen tega si je Roatta še drznil zahtevati vključitev hrvatskih oddelkov v italijanske divizije, samo da je lahko izločil vse protisile. Prizadeval si je torej ne samo, da prepreči konsolidacijo mlade hrvatske države in jo v interesu dinastično-reakcijonarnih krogov privede do padca, ampak je že tedaj poizkušal ustvariti na Jadranu oporišče za angleško-ameriško predmostje.

Popolnoma se strinja s stremljenjem tega italijanskega armadnega poveljnika, če je pri pogajanjih z nemškimi generali vedno znova namigaval, da je najbolje, ako prepustijo njemu vrhovno poveljstvo nad vsemi operacijami na področju Hrvatske, Črne gore in Albanije. Če bi nemško vrhovno poveljništvo, ki pa je že dovolj dobro spregledalo kovarstvo tega častihlepnega, hladnokrvnega in brezobzirnega nasprotnika, sprejelo to zahtevo, potem bi bila kmalu Hrvatska in Črna gora naravnost preplavljeni z banditi. Po dosedanjih izkušnjah pa bi Angleži in Američani z vsemi sredstvi Roatti pri tem pomagali, da bi pripravili jadransko obalo za morebitno izkrcanje.

Položaj se na Balkanu ni prav nič izpremenil niti potem, ko je Roatta vsled imenovanja svojega prijatelja Ambrosija za poveljnika generalnega štaba zapustil Balkan in prevzel vrhovno poveljstvo 6. italijanske armade na Siciliji. Roattin naslednik je bil namreč neki njegov podrejeni general, ki je moral skrbeti, da se bodo Roattova povelja še nadalje izvajala. To je bil general Robotti, ki je, slično kakor njegov prednik, skušal s tem onemogočiti skupne nemško-italijanske operacije proti komunističnim banditom, da je sovražnika, ki je polagoma postajal nevaren, vedno znova izpuščal skozi italijanske bojne črte v neodstopna gorovja.

Dovršeno izdajstvo

Bilo je jasno, da nemško vodstvo vsega tega brez ugovora ne more trpeti. Ob koncu koncev ni šlo pri tem le za varnost nemških čet in Hrvatske države, temveč tudi za sigurnost evropske trdnjave na Balkanu. Ob koncu februarja sta zunanji minister in namestnik poveljništva nemškega generalnega štaba pri svojem obisku v Rimu pričela razgovore o vsej tej zadevi.

Čeprav se je Duce v Ambrosijevi prisotnosti nedvomno izrazil za boj proti četnikom in za njihovo razorožitev, je Ambrosio to naslednjega dne odklonil. S tem se je prvič pokazala v okviru italijanskega generalnega štaba protinemška smer, ki je obenem predstavljala javno in zavestno agitacijo proti Duceju. Izgovor Ambrosija, da nima za predlagane akcije proti banditom na razpolago nikakih čet, ker so vse zaposlene v bojih proti banditom, in nadaljnjo izvijanje, da je boj proti četnikom ne le vojaška, temveč tudi politična zadeva, ki zato ne dopušča določitve enakih načel pri postopanju, se je izkazalo kot očividna sabotaža nemških načrtov in ukrepov ter s tem tudi Ducejeve politike.

Ko so se slednjič pričele nemške akcije proti četnikom, so si upala italijanska poveljstva celo groziti z represalijami proti onim nemškim oddelkom, ki bi četnike napadli. Ostala italijanska oblastva pa so sporočila nemškim poveljništvom, da bo boj proti četnikom zelo otežkočil nemško-italijansko sodelovanje na Balkanu. Končno je poveljnik italijanske II. armade popolnoma javno proglasil četnike za enakovredne z italijanskimi četami prav takrat, ko so jih nemške čete napadle. Mož se ni niti sramoval zahtevati takojšen odpoklic nemških čet in izročitev vseh v nemške roke padlih kolovodij; izkazalo pa se je, da so bili prav ti kolovodje plačanci Angležev in Američanov.

Že v teh stvareh se jasno kaže odkrito nameravano izdajstvo italijanskega generalnega štaba, ki so ga potrdili neverjetni dogodki dne 28. junija 1943 ob priliki Vidovega dne. Takrat so namreč italijanski vojaki skupno s srbskimi bandami defilirali pred njihovimi kolovodji. Italijanski general Giangreco je pod sliko bivšega kralja Petra slednjemu napil, italijansko poveljništvo pa je sestavilo poseben vlak za oskrbo z njimi sodelujočih band. Kakor je že bila prekrasna slika v biološkem pogledu izdajalskemu kralju Viktorju Emanuelu zelo sličnega Giangreca med bradatimi, za več glav višjimi, do zob oboroženimi banditi, je bil ves dogodek zelo resen, ker je že dolgo pred državnim udarom dokazal dovršeno izdajstvo soojega zaveznika.

Izdaja na Siciliji

S prihodom generala Ambrosija, ki je bil z Roatto osebno in finančno najtesneje zvezan, na čelo italijanskega generalnega štaba, je pričela vzhajati tudi Roattina zvezda. Izdaja, ki jo je vodil — niti ne več skrito — proti nemški pomiritveni politiki na Balkanu, podpiranje in sodelovanje z banditi in vse usluge, ki jih je s tem na Balkanu naredil Angležem in Američanom, vse to ga je pri generalu Ambrosiju tako odlikovalo, da mu je poveril vodstvo odseka, ki je bil sovražniku najbližji, namreč poveljstvo 6. italijanske armade na Siciliji.

Medtem so težki boji v Tuniziji z nadmočnimi angleško-ameriškimi četami že dopuščali zaključek, da postojank na severnoafriški kopnini ne bo mogoče dolgo držati, zlasti še, ker že od umika na Akaritovo črto in še bolj od odmaknitve na postojanke pri Enfidavillu ni bilo več nikakega govora o kakem sodelovanju ali podpori italijanskega vojaškega poveljništva.

To poveljništvo je osredotočilo svoje čete daleč v zaledju in prepustilo trem nemškim divizijam borbo proti premočnemu sovražnemu pritisku. Ta kršitev sporazuma in vsako prijateljsko pogodbo sramoteča odločitev, ki je bila mogoča le z Ambrosijevim soglasjem, je že takrat dokazovala skrbno prikrito, bolj ali manj nameravano izdajo, ki je bila še večja zaradi popolne enakovrednosti italijanskega vojaškega poveljništva z nemškim.

Omogočenje sovražnega izkrcanja s predajo Pantellerije in Lampeduse

Vse to je postalo še bolj očito, ko sta se popolnoma brez potrebe vdala otoka Pantellerija in Lampedusa. Pantellerija bi se bila lahko s svojo posadko 12.000 mož, z močnimi utrdbami, v skale vsekanimi zaklonišči, podzemskimi letališči, municijskimi in petrolejskimi skladišči branila mesece. Saj je njena posadka v prvem mesecu sovražnih bombardiranj iz zraka izgubila komaj 50 mrtvih in ranjenih. Kljub temu pa je poveljnik razobesil belo zastavo že takoj po padcu prvih topovskih strelov, ko je bilo sovražno invazijsko brodovje še tako daleč od otoka, da so ga komaj videli.

To strahopetno postopanje so skušali opravičiti s pomanjkanjem vode in municije, v resnici pa je bilo vsega več kakor dovolj. Naposled pa je bila Lampedusa predana malemu številu ameriških komandosov, ki so se izkrcali s pomočjo gumijastih čolnov, in ameriški dopisniki so zlobno poročali, da so jim italjanski poveljniki pritekli uslužno naproti, kakor da jim ni bila kapitulacija dovolj hitro izvršena.

S to mirno zasedbo teh dveh otočnih trdnjav je stal sovražnik neposredno ob siciljski obali. Vsak dan je bilo treba računati z njegovim izkrcanjem na otoku. Vse je bilo odvisno od obalne obrambe. Roatta, vrhovni poveljnik 6. italijanske armade na Siciliji, je v prvih dneh svojega poveljstva na videz sicer pokazal živahno delavnost, ki naj bi dokazala, kako resno misli urediti obrambo otoka, ki pa se je čedalje bolj kazala kot običajen »bluff«. Posamezne luke so bile sicer res oborožene z obrambnim orožjem, ni pa bilo določenih uporabnih povelj in načrtov za italijanske čete v primeru sovražnega izkrcanja, niti ne točnih navodil o sodelovanju z nemškimi oddelki, čeprav se je nemško poveljništvo o tem večkrat razgovarjalo z italijanskim. Nikjer tudi ni bilo poskrbljeno, da bi se v izrednem primeru uničile obrambne naprave skupno s strateško važnimi postojankami v okolici.

Sabotaže na vsej črti

Še slabša je bila obalna obramba Kalabrije, ki ji je načeloval Bergamski vojvoda, član najožje kraljeve vojaške klike. Obala je bila zavarovana le s tenko črto prednjih straž.

Obrambne postojanke so obstajale iz malega števila strojniških gnezd, ki so bila vse preveč vsakesbi in skoraj že popolnoma zastarana. Ker so bila poleg tega še iz predvojne dobe, je bil njih položaj sovražniku gotovo znan. Orožje edinic obalne obrambe je bilo mnogo premalo številno in že zastarano. Protiletalske obrambe skoraj ni bilo. Čeprav je Roatta ob koncu maja postal šef generalnega štaba v Rimu, je bil vendar odgovoren za vso to pomanjkljivo obrambo.

V maju 1943, torej še dva meseca pred izkrcanjem Angležev in Američanov na Siciliji, je ponudilo vrhovno poveljništvo oboroženih sil italijanskemu vrhovnemu poveljništvu, da bi mu zaradi bojev v Afriki in zaradi zelo verjetnega izkrcanja na Siciliji poslalo v južno Italijo kot ojačenje tamkajšnjih sil več nemških divizij. Italijansko vrhovno poveljništvo pa je zaradi napačne Ducejeve informiranosti ta predlog odklonilo.

To pa ni oviralo Roatte, da bi nekaj dni po izkrcanju, 15. julija, javnosti patetično ne objavil, da je treba Italijo braniti na Siciliji, medtem ko je dejal svojim častnikom, da je možna le obramba na črti Genova—Rimini, če ne bo Nemčija poslala na pomoč nikakih modernih motoriziranih oddelkov, ki so bili, kakor že rečeno, ponudeni maja leta 1943, a tedaj odklonjeni. Bil je torej prej pripravljen izročiti sovražniku polovico Italije, kakor pa resno poskusiti z obrambo domovine. Pri tem duhu, ki je vladal na najvišjih vojaških mestih, ni nesposobnost, ki so jo pokazale italijanske čete, nič čudnega. Če upoštevamo, da Italijani niso bili sposobni pripraviti dovolj municije za zahtevane in dobavljene jim protitankovske in obalne topove, tako da so se morali nemški letalci skoraj vsak dan pritoževati nad težavami, ki so že mejile na sabotažo, vidimo prav jasno, kaj vse se je tu dogajalo. Prav v teh trenutkih pa je italijansko vrhovno poveljništvo zahtevalo od nemškega, naj mu prepusti poveljstvo tudi nad četami, borečimi se v Italiji, in to potem, ko je že prej zahtevalo od maršala Kesselringa, naj zmanjša štab svojih sodelavcev.

Ko se je 10. julija zjutraj pričelo pričakovano izkrcavanje na Siciliji, se je izdaja prvič jasno pokazala. Z izjemo nekaterih manjših italijanskih edinic se italijanske divizije v krajih, kjer so se Anglo-Američani izkrcali, sploh niso uprle, temveč so se ali vdale ali prešle k sovražniku ali pa zapustile bojišče, ne da bi uničile vojaške naprave.

Sami Anglo-Američani poročajo, da so naleteli na resen odpor šele pri nemških oddelkih. Skoraj vse divizije italijanske obalne obrambe so popolnoma odpovedale. Zapeljali so jih italijanski oficirji, čeprav neradi. »Times« poroča, da niso italijanske čete, ki so ščitile obalo, izstrelile niti enega samega strela. Z žgočim cinizmom je opisano v članku, kako so prišli italijanski častniki med izkrcevanjem od kosila tako oboroženi z belimi prti v znak svoje predaje, da se je bilo bati, da se bodo pod njihovo težo zrušili.

Neučinkovite mine pred Sicilijo

Angleški vojaški strokovnjak Liddel Hart je ironično ugotovil, da položene mine, ki bi izkrcanje nedvomno ovirale, namenoma niso bile pripravljene za eksplozijo, ker se italijanski častniki niso dali motiti pri svojem kopanju. Morda je bolj verjetno, da je tudi to spadalo k dobro pripravljeni izdaji.

Nikakega dvoma ni, da bi bilo angleško-ameriško izkrcanje na Siciliji za zaveznike težak poraz, če bi se italijansko vrhovno poveljništvo resnično hotelo upreti in poslušati nasvete nemškega poveljništva. Naravnost mojstrski primer strahopetne izdaje je bilo vedenje poveljnika italijanskih čet v luki Augusti dne 10. in 11. julija. Čeprav ni do takrat niti en sam Angež ali Američan napadel tega mesta, čeprav niti ni bilo izgledov za kako bodoče izkrcanje, je vendar italijanska posadka razstrelila vse obrambne naprave, zažgala skla-

(Nadaljevanje na 2. str.)

Nadaljevanje s 1. strani

dišča petroleja in uničila vse topove, potem ko je poprej izstrelila vso municijo v morje. Duce pa je bil napačno obveščen, da se je poveljnik Auguste odlikoval kot največji junak italijanske zgodovine. Ko pa je Duce po pravilni nemški informaciji zahteval od kralja, naj kaznuje tega izdajalca, je ta to odklonil.

Nečuveno postopanje badoglijevskih oficirjev

Od tega trenutka dalje je postalo običajno, da je večina italijanskih častnikov zapustila svoje čete in krenila v Catanijo, da so uhajali italijanski vojaki bodisi v civilu, bodisi v modrem ali pa kar v uniformah posamič ali v manjših skupinah brez vodstva, da so bila razstreljena cestna križišča za hrbtom nemških čet, kar naj bi otežilo njihov umik, da so italijanski poveljniki letališč brez povelja zapustili svoja letališča in da italijansko protiletalsko topništvo ni hotelo streljati, če so napadala sovražna letala.

Dne 14. julija so skušali ti ubežniki izročiti sovražniku Catanijo, edino oporišče v zaledju, na ta način, da so sneli italijansko zastavo. Popolnoma naravno je, če je ob tej priliki Roatta zahteval za obrambo Italije nadaljnjih osem nemških divizij, ki naj bi jih vzeli iz operativnih rezerv v Franciji, ker vendar ni bila napadena Francija, temveč Italija. Pri tem pa italijansko vrhovno poveljništvo niti ni bilo pripravljeno urediti osnovne predpostavke za skladno sodelovanje nemških divizij. Vsi od angleško-ameriških letalskih napadov poškodovani kolodvori, proge in mostovi so ostali nepopravljeni in so ležali kot polena na poti k nemškemu mostišču na Siciliji.

Besedolomnost generala Ambrosija

Pri tem pa sta zahtevala Ambrosio in Roatta takojšen prevoz angleških in ameriških ujetnikov v Nemčijo, da bi še bolj ne obteževali že tako težkega italijanskega prehranjevalnega vprašanja, nemški predlog, naj bi nemški pionirji priskočili na pomoč, pa je bil seveda odklonjen.

Isto velja za popravo poškodovanih letališč. Pri tem pa je postopalo na tisoče italijanskih vojakov popolnoma brez posla. Ti bi z dobro voljo vsaj lahko opravili najnujnejša dela, če že niso bili sposobni za boj z orožjem. Vse te težave je nemško vojno poveljništvo jasno predočilo Italijanom ter izjavilo, da bo vsa nadaljnja nemška pomoč odvisna zgolj od tega, če bo končno tudi Italija pripravljena z vsemi silami sodelovati pri obrambi svojih lastnih tal. General Ambrosio je obljubil, da bo izpolnil vse nemške zahteve, izpolnil pa ni seveda nobene svoje besede. Obratno, že prihodnjega dne je ponovno zahteval vrhovno poveljstvo nad vsemi v Italiji borečimi se nemškimi četami, »da bi lahko svobodno odločal«.

Kakšne bi bile te odločitve, naj bi se izkazalo že v prihodnjih dneh, čeprav se je izdajalska klika na vse načine prizadevala, da bi vse to zakrila. Nemško vrhovno poveljništvo pa je moralo molčati kljub temu, da je že za vse vedelo. Njegova ura namreč še ni bila prišla.

Izdajstvo zaveznika

Z vsakim dnem, ki je sledil rafinirano zasnovanemu zločinskemu napadu na Duceja, je postajalo pozornemu opazovalcu vse jasneje, da bo izdajstvu nad tvorcem nove Italije in nad italijanskim narodom sledil prelom. Medtem ko so predstavniki Savojskega doma in Badoglijevega režima zatrjevali dan za dnem zvestobo svojemu zavezniku, da, obljubljali in se zaklinjali, da bodo nadaljevali borbo na strani zaveznika proti skupnemu sovražniku, delujejo za kulisami mrzlično na organizaciji izdaje.

Že dan za državnim udarom, to je 26. julija, izda Badoglio patetičen proglas: »Italija drži kot ljubosumna varovalka svoje tisočletne tradicije zvestobo dani besedi.« Dne 28. julija zagotavljajo Viktor Emanuel, Ambrosio in Roatta generalfeldmaršalu Kesselringu ponovno, ne da bi jih kdo za to prosil, da se vojna nadaljuje na strani zaveznikov. Z vsemi sredstvi premetenosti skuša izdajalska klika zbuditi vtis, da bo ostalo zavezniško razmerje nedotaknjeno. Ta klika si je mislila takole: Čeprav se ne bo dalo trajno izogniti temu, da nemško vodstvo ne bi iz določenih vojaških operacij in dogodkov sklepalo na ozadje, potem naj ostane to vodstvo vsaj v nejasnem o dejanskih namenih izdajalcev. Eden prvih znakov v tej smeri je bil odpoklic dotedanjega državnega podtajnika za mornarico, admirala Riccardija, zadnjega moža v vodstvu italijanske oborožene sile, ki je bil osumljen, da simpatizira z Nemčijo. Samo po sebi se razume, da je bil njegov naslednik brezpogojen pristaš Badoglija, to je admiral de Courten, ki je pohitel takoj po svojem nastopu obljubit najožje in najzaupnejše sodelovanje z nemško vojno mornarico, v resnici pa je z njegovim imenovanjem zavzela tudi italijanska mornarica svoje mesto v okviru široko zasnovane splošne izdaje. Storjeno je bilo vse, da bi bile vojne ladje in križarke italijanske mornarice pripravljene in res so bile vse enote v teku avgusta pripravljene za nastop. Posebno nezaupanje so zbujale vedno pogostejše zahteve poveljništev italijanske mornarice, da dobe nemško kurilno olje, medtem ko ni bila dovoljena nobena kontrola ali pregled italijanskih rezerv. Vedno znova so zatrjevali, da bi italijanska mornarica, ki je končno pripravljena za operacije, mogla to storiti samo v primeru novih dobav. Prepogosto poudarjanje zavezniške zvestobe v zvezi s temi zahtevami je moralo pasti v oči in zbuditi pri vodstvu nemške mornarice razumljive dvome. Dne 1. avgusta zagotavlja Badoglio nemškemu vojaškemu odposlancu z globokim glasom poštenjaka in ne brez ogorčenja, da je nemško nezaupanje, češ da Italija lahko stremi za posebnim mirom, neupravičeno. Angleški Reuterjev urad pa je pozneje objavil, da so že v prvih avgustovih dneh pooblaščeni odposlanci Badoglija iskali v Madridu in Lizboni zveze z angleškimi diplomatskimi zastopstvi. Dne 5. avgusta je prestolonaslednik Umberto na vrsti, da na zunaj svečano objavi, da Italija ne tiplje za mirom. Italijanski kraljevski dom se bo zvesto držal zaveznikih dolžnosti.

Pripravljeni za sunek z nožem

Med tem, ko so iz njihovih ust prihajale take izjave, so izdajalci že razvrščali za hrbtom Nemcev svoje čete.

Že od konca julija so bile italijanske enote v vedno večji meri združene v zgornji Italiji in posebno v alpskih krajih nasproti nemški meji, vse višinske postojanke so bile zasedene in utrjene. V velikem obsegu so bile italijanske utrjene postojanke preskrbljene s težkim orožjem in strelivom. Pionirska poveljništva alpincev in bersaglierov so pripravila mostove in ceste za razstrelitev. Med tem ko se peljejo nemške čete proti jugu za obrambo domovine Italijanov, se premikajo alpinci v četah po stranskih cestah k nemško-italijanski meji. Stranske doline alpskega ozemlja so za nemško vojsko zaprli in tudi na glavnih progah so zgradili zapore, ki naj bi onemogočile gibljivost in prevoz nemških čet.

Ne samo, da se je v manj kakor štirih tednih dogodilo 35 deloma zelo težkih primerov sabotaže proti nemškim poročevalskim zvezam in se je njihova poprava celo preprečila ali ovirala s prepovedmi, temveč se celo že dogaja, da streljajo na posamezne nemške vojake ali straže.

Samo pridobitev na času

V kratkem času stoje na severni meji že tri za boj popolnoma sposobne italijanske divizije, ki bi lahko, če bi bile postavljene proti sovražniku v južni Italiji, privedle do odločilnih sprememb. Razvoj položaja pa je kot blisk razsvetlila izjava, ki jo je general Roatta dal hrvatskemu civilnemu komisarju dr. Sičiču brez olepšav: »Badoglijevo zatrjevanje zvestobe napram Nemčiji je samo borba za pridobitev na času.«

Med tem je izdajalska klika dobila po prvem stiku s sovražnikom nedvoumen odgovor: brezpogojno kapitulacijo. Churchill je v spodnji zbornici med grohotom poslancev dodal, da želi, da se Italijani nekaj časa pražijo v lastni omaki, toda tudi te zaničevanja polne brce ne odvrnejo izdajalcev od tega, da se ponovno ponujajo sovražniku, da, oni celo povečujejo predpriprave.

Badoglio kot „jasnovidec"

Dne 6. avgusta, med tem ko potrebujejo v borbah na Siciliji vsakega, pa prav vsakega moža, predlaga Ambrosio pri razgovorih z generalfeldmaršalom Keitlom v Trbižu nemškemu vrhovnemu poveljništvu med drugim, naj bi se italijanske divizije v severni Italiji ojačile z italijanskimi četami z Balkana in južne Francije. V isti sapi pa, ko usmerja italijanske armade proti severu za hrbet Nemcev, poskuša poriniti nemške čete kolikor mogoče daleč proti jugu. Še istega dne izjavlja Badoglio svetohlinsko, da predvideva eno največjih katastrof vseh časov za Evropo, če Italija in Nemčija ne korakata skupaj in obvladata težkega položaja.

Že dan na to dospejo v nemško vrhovno poveljništvo nova alarmantna poročila. Na povelje Roatte so se Italijani v dolini Adiže upirali pohodu nemških čet. Poveljujoči general nekega italijanskega zbora je celo zapovedal, da ne smejo dopustiti nobene zasedbe obmejnih področij po nemških četah, prihod v Italijo in odhod da je dovoljen nemškemu zavezniku samo na treh prehodih.

Zahteva sovražnika po brezpogojni kapitulaciji in cinična Churchillova izjava v spodnji zbornici sta izdajalce dovedli do tega, da svoje tajno delovanje in nezvestobo uganjajo še naprej. Zato sklenejo na italijanskem ozemlju bojujoče se nemške čete poriniti sovražniku pred nož. Dne 15. avgusta pošlje Badoglio nekega svojega odposlanca z vsemi pooblastili v Madrid in Lizbono in ponudi tam svojo pripravljenost preiti na stran sovražnika. Kot jutranje darilo ponudi nemške divizije.

Neizpodbitna gotovost nameravane grozotne izdaje pa je postala nemškemu vojnemu poveljništvu jasna v teku razgovorov, ki so se vršili 15. avgusta v Bologni med generalfeldmaršalom Rommelom, šefom štaba razporeditve generalom Jodlom, nemškim vojaškim atašejem v Rimu generalom von Rintelenom in šefom italijanskega generalnega štaba Roattom. Nemška delegacija, ki računa že z vsemi možnostmi, je odredila za svojo zaščito nastopčete SS in navzlic brezmejni jezi Roatte se postavijo kot drevesa možje SS tudi pred sobano, v kateri so bila pogajanja.

Takrat padejo jasne besede

Brez olepšavanja zahteva general Jodl umik vseh nepotrebnih italijanskih zavarovalnih čet z ozemlja severnih obmejnih prehodov. Postavijo naj se tja, kamor spadajo, namreč proti sovražniku. Dejal je na to, da se vrši istočasno, ko Nemčija povečuje obrambo Italije, za nemško vrhovno poveljništvo popolnoma nerazumljivo italijansko premikanje proti Alpam. Roatta zagotavlja na to ponovno z naravnost nizkotno hinavščino zavezniško zvestobo italijanske vojne sile in odkritosrčnost italijanskega vrhovnega poveljništva, ki čuti vse dvome v tem pogledu kot žalitev. Z dobro igrano ogorčenostjo je izrekel stavek: »Mi vendar nismo izdajalci, ki bi sredi bitke prešli k sovražniku!« Istočasno pa predloži nemškemu vrhovnemu poveljništvu zemljevid, na katerem je bila zarisana razporeditev nemških in italijanskih vojnih sil v primeru sovražnega napada na italijansko kopnino. Na prvi pogled spoznajo nemški generalštabni častniki, da so njihove dotedanje domneve postale gotovost in da hočejo izdajalci dejansko izvesti izročitev nemških divizij sovražniku. Po predlogu so bili vsi nemško-italijanski mejni prehodi kakor tudi meje proti Franciji in Hrvatski zasedene izključno z italijanskimi divizijami, skozi južno Italijo je porinjen zapah, ostale nemške divizije so zajete povsod po daleč močnejših italijanskih četah, vse ozemlje okoli Rima, vsa pristanišča, odločujoči obalni predel med La Spezio in Salernom pa so zasedeni po italijanskih četah. Divizij, ki so bile določene za Korziko in Sardinijo in ki so bile na enak način oddeljene druga od druge po dva do trikrat močnejših italijanskih četah, ne bi bilo mogoče rešiti.

Nemški zastopniki ohranijo prisotnost duha, ko vidijo jasno nameravano izdajo, se premagajo in delajo tako, kakor da sprejemajo na znanje ponovno zatrjevanje neomajne zavezniške zvestobe, kakor izjavlja Roatta.

Vendar se zdi, da Roatta ni popolnoma gotov, da so Nemci o tej zvestobi prepričani, kajti naslednjega dne izjavi nemškemu vojnemu odposlancu v Rimu: »Lahko razumem, da je vladalo na nemški strani v začetku gotovo nezaupanje v nadaljnji razvoj v Italiji in da so bili izvršeni protovi varnostni ukrepi, sedaj pa dosedanje nezaupanje ni več umestno. Nasprotno, nemški zaveznik bi nam moral v skupnem interesu pomagati, ne samo zavrniti Angleža, temveč se močno postaviti tudi proti vsem notranjepolitičnim mahinacijam s poudarjanjem skupnega vojnega bratstva in medsebojnega zaupanja«.

Pri nekem razgovoru dne 21. avgusta pa so postali nameni izdajalcev še jasnejši ko zahtevajo dotok novih nemških divizij na Sardinijo. Istočasno napravijo okoli luke La Spezia, v kateri je zbran večji del italijanske mornarice, dva zaporna kroga v razdalji 30 in 60 km, katerih prekoračenje je dovoljeno nemškim vojakom deloma samo pogojno, deloma pa sploh ne. Dnevno se vrše ojačenja italijanskih čet na mejah, množe se sabotaže nemških kabelskih vodov ter prometnih naprav, sistematsko je urejena zamuda nemških vlakov za oskrbo. Med tem so bila pogajanja izdajalcev s sovražnikom tako daleč dozorela, da je bilo treba postaviti pod rezultat samo še podpis. Zaradi tega je smatrala Badoglijeva klika za potrebno hliniti prav tega dne še prav posebno napram nemškemu zavezniku svojo zvestobo.

Tako izjavlja dne 29. avgusta Badoglio nemškemu vojaškemu odposlancu: »Na nemški strani obstoja proti moji vladi veliko nezaupanje, ki ga je general Jodl pri razgovorih v Bologni javno izrazil. To me je težko zadelo, kajti kot star vojak nisem nikoli prelomil dane besede in bil sem poklican na sedanje mesto od kralja zato, da nadaljujem vojno. Če bi bilo drugače, kralj ne bi bil imenoval maršala za predsednika vlade. Če Italija ne bi hotela ostati ob strani svojega zaveznika, potem je brezsmiselno, če si dopušča uničevati svoja mesta.«

Dne 1. septembra dobi italijanski zunanji minister Guariglia naročilo, naj zagotovi nemškemu vršilcu poslov v Rimu svečano: »Mi se bomo borili in ne bomo nikoli kapitulirali.«

Dne 3. septembra ponovi Badoglio sam to svečano izjavo.

To je isti dan in skoraj ista ura, v kateri je general Castellano, odposlanec istega maršala Badoglija podpisal v Eisenhowerovem glavnemu stanu v Sirakuzi in v njegovi prisotnosti dokument najnečastnejše kapitulacije vseh časov.

Da je bil ta sramotni dokument objavljen šele na dan izkrcanja Angležev in Američanov v Salernskem zalivu, za hrbtom v južni Italiji se borečih čet, da je bil lastni narod z ženami in otroci po že izvršeni kapitulaciji še 8 dni izpostavljen bombardiranju sovražnika, da so bila italijanska mesta izpremenjena v razvaline, da so bili italijanski vojaki obstreljevani samo za to, ker je bila nasprotniku dana obljubljena možnost odrezati v južni Italiji se boreče čete, je prav tako znano kot dogovorjena in načrtna izročitev Duceja.

Ta največja izdaja zgodovine pa naj bi dosegla svojo izpopolnitev z udarcem proti Führerju, udarcem, ki ga je pripravljal Savojski dom.

Badoglio je naročil italijanskemu vojaškemu odposlancu v Berlinu, naj obišče Führerja v njegovem glavnem stanu in mu predloži v kraljevem imenu prošnjo, naj pride takoj v Italijo na razgovore s kraljem in Badoglijevo vlado o ukrepih za ojačenje odpora proti sovražniku, češ, da je to potrebno. Povabilo je bilo hladno odklonjeno. Ta odklonitev pade v čas, ko je bila izročitev Duceja že sklenjena in zapečatena zaděva. Danes je ugotovljeno, da so se izdajalci dogovorili s sovražnikom, spraviti jim v roke razen Duceja tudi še Führerja, toda izdajalci so se zmotili, če so tudi le trenutek mislili, da je njihova nizkotna dvojna igra ostala nemškemu vodstvu skrita.

Kako so bili načrti izdajalcev preprečeni

Samo po sebi je razumljivo, da je nemško vrhovno poveljništvo odredilo že pri prvih znakih italijanske dvojne igre primerne ukrepe, da bi pariralo izdajo in nameravano izročitev nemških divizij.

Takrat so se borile nemške čete še na Siciliji in njim je torej veljala prva skrb nemškega vodstva. Ako je italijansko vrhovno poveljništvo, »Commando Supremo«, res delalo roko v roki s sovražnikom, potem se je moglo smatrati, da bo prvi udarec, ki ga bodo Italijani, Angleži in Američani skupno podvzeli, naperjen proti nemškim četam na Siciliji. To spoznanje je bilo bridko, kajti postalo je gotovo v trenutku, ko je bilo ugotovljeno, da bi nemške čete pod generalom Hublom lahko še naprej držale utrjeno mostišče na Siciliji.

Ker bi pa izkrcanje Angležev in američanov na področju pri Neaplju ali Rimu odrezalo nemške čete na Siciliji in jih uničilo, ni preostalo nič drugega kakor Sicilijo izprazniti. Iz istega razloga so tudi na kalabrijskem področju ostale samo slabe nemške sile.

V nasprotju in kot protipotezo proti Roattovim načrtom pa so nemške divizije prevzele v posebno zaščito prostor Neapelj, Salerno, Rim, La Spezia in Genova.

Razen tega so zadostne nemške sile ščitile mejne prehode proti Nemčiji in Franciji, da bi bil s hitro akcijo v primeru potrebe onemogočen vsak poizkus odrezati nemškim četam v Italiji oskrbo. Pri teh nemških previdnostnih ukrepih, ki so bili lahko izvršeni le proti trdovratnemu odporu italijanskega vrhovnega poveljništva, je za nemške poveljnike bilo ugodno, da so se posamezna italijanska oblastva uspešno uprla poveljem izdajalskega vodstva in ostala zvesta zavezniškim dolžnostim.

Končno je bilo za nemške ukrepe ugodno, da so Američani kapitulacijo Italije predčasno objavili.

Dne 8. septembra je bilo v Führerjevem glavnem stanu znano poročilo postaje Cincinati, objavljeno ob 18.15. To poročilo je izviralo od »Associated Pressa« in se je glasilo takole: »Zavezniški glavni stan v severni Afriki poroča, da se je Italija brezpogojno predala. General Eisenhower je objavil, da je bilo Italiji dovoljeno vojaško premirje«. Ker je izviralo to poročilo od sovražne strani, je lahko pomenilo po dobljenih izkušnjah zavestno napačno informacijo. Sporočila italijanske vlade ni bilo in ga tudi ni bilo dobiti. Ves trud razjasniti položaj je ostal v začetku brezuspešen. Težava položaja je bila za nemško vodstvo v tem, da je bilo dolžno takoj brez oklevanja in z vsem poudarkom ukrepati, če to poročilo odgovarja dejstvom, da pa ni smelo Badoglijevi vladi s preoranjenimi ukrepi dati nobenega povoda za izdajo, če bi šlo za zavestno napačno poročilo, dano za to, da bi predčasno sprožilo nemško reakcijo. Še med trudom razjasniti položaj, so bile vse nemške čete v Italiji, južni Franciji in na Balkanu takoj postavljene v stanje skrajne pripravljenosti. Izdajalski kralj in njegov pomočnik Badoglio sta celo v tem trenutku glasno in sveto zatrjevala, da Italija ne misli zapustiti svojega zaveznika. General Roatta in Badoglijev zastopnik sta z velikim besedičenjem ogorčeno tajila kapitulacijo in jo imenovala nesramno nemško propagandno laž. Veleposlanik Rosso je dodal, da bo takoj ukrenil objavo kategoričnega demantija te angleške goljufije. Ob 19.45 pa sporoči nemški odpravnik poslov v Rimu potrdilo, da je sledila izdaji Italije proti Mussoliniju in lastnemu narodu tudi še najsramotnejša izdaja svetovne zgodovine proti tovarišu v orožju. Nemški sum je s tem postal gotovost.

En sam mož ima po tem, ko je postala izdaja znana, žalosten pogum, izdajati se za nedolžnega. To je general Roatta, ki kliče general feldmaršala Kesselringa ter z dozdevno največjo ogorčenostjo zagotavlja, da o tem nizkotnem delu kraljevskega doma in Badoglija ni ničesar vedel. Tako si je hotel še v zadnjem trenutku kriti hrbet. Istočasno je naročil izročiti nemškim poveljništvom spisek vseh onih, ki so po njegovih opažanjih sumljivi »konspirativnega sporazuma s sovražnikom.« Bila so to predvsem imena takih italijanskih poveljnikov, ki so vedeli za Roattove zločine na Balkanu in ki se jih je skušal znebiti s to okorno denuncijacijo. Da, šel je celo dalje ter dal po posredniku sporočiti, da je pripravljen obvestiti nemška poveljništva o »gotovih notranjih procesih politične in vojaške narave.«

Samo po sebi razumljivo nemško poveljništvo ni več reagiralo na ta poizkus, ki je stremel za tem, da bi za vsak primer organiziral novo izdajo. Poleg tega je bilo nemškemu vodstvu to, kar je gospod Roatta vedel o tajnosti in bi mu jih lahko sporočil, že davno znano.

K sreči je bila dosežena z alarmiranjem nemških čet pripravljenost, ki je omogočala z bliskovito hitrostjo zasesti one objekte na alpskih prehodih, ki so bili za oskrbo nemških čet v Italiji nepogrešljivi, namreč elektrarne, železniške in cestne mostove, predore, kolodvore itd. Treba je bilo reči samo besedo, da se sprožijo vsi odrejeni ukrepi za obrambo proti izdaji.

Vojaški položaj v Italiji kaže v tem trenutku tole sliko: Poizkus razdeliti nemške čete na italijanskih tleh tako, da se ne bi mogle med seboj podpirati in da bi bile zveze proti Nemčiji, Franciji in Hrvatski odrezane, med tem ko bi ostale važne postojanke v rokah izključno italijanskih čet, je previdnost nemškega vodstva lahko onemogočila, toda navzlic temu so bile enote nemške vojne sile povsod v najtežjem položaju. Na Sardiniji so se nahajale nemške divizije med 5 ali 6 italijanskimi in so se morale prebiti skozi močno utrjene italijanske otočne postojanke na Korziko, kjer je nadaljnja nemška divizija bila prisiljena z južnega dela otoka prebijati se skozi močne italijanske čete proti Bastiji.

Na področju pri Rimu stoji najmočnejša italijanska armada, 7 divizij elitnih čet, med njimi 3 motorizirane, oziroma oklopne divizije. Sredi med temi močnimi silami sta 2 nemški diviziji zasedli postojanke severno in južno od Rima.

V zgornji Italiji in ob alpskih prelazih je Badoglijev režim postavil enote, za katere je mislil, da jih ima najmočneje v rokah. Tudi ob prehodih s Koroške v Istro so nemške čete obdane s številčno daleč večjimi Badoglijevimi četami. Še bolj ugoden je položaj na Balkanu. Vso dalmatinsko obalo drži 18 italijanskih divizij. Za njimi stojijo v notranjosti nemške divizije, ki so bile deloma vezane zaradi bojev z ustaši. Tudi one stoje pred nalogo, doseči čim hitreje obalo, jo zasesti, jo zavarovati in razorožiti italijanske divizije, da ni bilo preprečeno izkrcanje Angloameričanov. Samo v posameznih krajih kakor v Grčiji in na Kreti so nemške sile italijanskim številčno enake ali močnejše. Na Rodu seveda stoji mali nemški posadki nasproti 40.000 Italijanov.

S teh položajev sledi nemški protiudarec s tako silo, hitrostjo in točnostjo, da vzame sapo ne samo četam izdajalcev, temveč tudi sovražnikom.

Že v dvakrat 24 urah po tem, ko je postala izdaja znana, je Rim zaseden po nemških četah in vzpostavljena zveza z nemško armado na področju pri Salernu in Neaplju. V zgornji Italiji je feldmaršal Rommel po kratkem srditem boju prisilil italijanske enote k kapitulaciji tako, da so prišle železnice in ceste, ki vodijo s Koroške in Tirolske v zgornjo Italijo, nepoškodovane v naše roke, Genova in La Spezia sta bili zasedeni, dolina Adiže ter mesta v prostoru Bologne, Verone in Cremone očiščena, Trst zaseden in nad 90.000 Italijanov razoroženih. V južni Franciji je bila zasedena obala od Toulona do Mentone in italijanska 4. armada razorožena. Tudi na Balkanu je izgubila večina italijanskih čet že pri prvem nemškem dotiku svoje orožje.

Na Egejskem morju je nemška vojna mornarica prevzela italijanske vojne in trgovske ladje. Letališča in luke ob jadranski obali so bile zasedene. Če večina italijanske mornarice, ki se je nahajala v La Speziji, ne bi bila do zadnje enote pripravljena na izdajo, tudi ta ne bi bila ušla svoji usodi, tako pa Angleži lahko poročajo, da je vodstvo italijanske mornarice že davno poslalo zvezne častnike k poveljniku angleške mornarice na Sredozemskem morju ter ga naprosilo za nove postojanke. Badoglijev mornariški minister admiral De Courten je izdal povelje za odhod še pred objavo izdaje tako, da je obšel admiralni štab ter je povelje poslal neposredno poveljniku mornarice. Po končanih akcijah je bilo potem, ko so bile nemške enote na Sardiniji z enimi na Korziki v vsej bojni sili in neovirane od sovražnika skozi italijanske čete in italijanske izdajalske ladje, ki so izplule iz La Spezie, prepeljane na kopno, namestu 10 nemških divizij, ki naj bi bile izigrane v roke sovražniku, razoroženih več kot 30 italijanskih divizij.

Izdaja, ki je ni najti večje in zahrbtnejše v zgodovini, je padla na same izdajalce. »Italijanska vojna sila,« tako je nemško vrhovno poveljništvo lahko poročalo dne 10. septembra zvečer, »ne obstoja več«, to pa, kar bo ostalo za vse večne čase je prezir sveta proti izdajalcem.

Svet je podal med tem svojo sodbo. Iz ust sovražnika se glasi: »Ta izdaja nad lastnim narodom in lastnim vojnim tovarišem je ena največjih prevar v svetovni zgodovini. Ime Savoja bo ostala psovka za vse večne čase.«

Blazno uničevanje narodnega premoženja

Komunistična „osvobodilna borba" je veljala Ljubljansko pokrajino že doslej več ko tri milijarde lir!

Ogromen je krvni davek, ki so ga komunisti navalili na slovensko ljudstvo. Neocenljiva je moralna izguba, katero smo utrpeli po njihovi krivdi. Obe ti dve škodi ogražata že same temelje našega narodnega obstoja in bo treba skrajnega naporov vseh zdravih sil v narodu, da se bodo rane izlečile in ne bo omajana življenjska sila našega ljudstva.

Prav tako pa bo potreben tudi združen napor vseh, da se popravi nelzmerna gospodarska škoda, povzročena Slovencem po dveletnem uničevalnem delu komunizma. O tej strani žalostne komunistično-partizanske bilance je priobčil »Slovenski dom« članek, katerega pisec je, kakor pričajo njegova izvajanja, razgledan gospodarski strokovnjak in dober poznavalec razmer. Njegov članek obravnava doslej v naši javnosti vse premalo pretehtane gospodarske posledice nesrečne komunistične akcije na naših tleh. Po piščevih ugotovitvah posnemamo tudi za naše čitatelje glavne podatke, ki morajo s strahom in obenem z jezo navdati vsakega treznega človeka.

Glavno osnovo za ocenitev škode, povzročene na poslopjih v Ljubljanski pokrajini, tvorijo odškodninske prijave zavarovalnicam. Do konca lanskega leta je ta prijavljena škoda znašala okrog 500 milijonov lir. K temu je treba prišteti še škodo, ki je bila povzročena letos, in pa škodo, katere oškodovanci niso niti prijavili, ko so videli, da nihče ne izplačuje odškodnino. Če vse to upoštevamo, pridemo na lepo vsoto ene milijarde lir samo za škodo na poslopjih, ki so bila požgana ali porušena po partizanih in — kot represalija na partizanske akcije — po badoglievski vojski.

V tem znesku ni všteta škoda zaradi uničenega pohištva, uničenih kmetijskih naprav, orodja, obleke, hrane itd., in ne škoda, prizadejana prebivalcem po partizanskih »rekvizicijah«, saj je redka hiša, ki ne bi je partizani izropali. Ta škoda, povzročena na premičnem mrtvem premoženju, torej brez živine, znaša najmanj 300 milijonov lir.

Hudo razdejanje je doletelo naše gozdove, najvažnejše prirodno bogastvo Dolenjske. Glavno postavko pri tem tvori obvezni posek gozdov ob cestah in železniških progah. Ta ukrep so nalašč izzvali partizani s svojimi nesmiselnimi, v vojaškem pogledu docela brezpomembni napadi na vlake in cestna vozila. Računali so, da bodo odrejene represalije še bolj zbegale ljudstvo in ga naredile dostopnejše za njih propagando. Na ta način v naših gozdovih povzročena škoda, ki je niti v celi generaciji ne bo mogoče popraviti, znaša spet pol milijarde lir.

Poprej se bo dala popraviti škoda v naši živinoreji, a je za sedaj prav tako ali še bolj občutna in usodna kakor ona v gozdovih. Ne ve se še, kakšno škodo so na tem področju povzročili partizani v zadnjih šestih tednih. Bati se je, da so do temelja uničili vso živinorejo in da bodo ostali za njimi le klaverni ostanki. A že do 8. septembra je število klavne živine padlo za več ko polovico v primeri s stanjem pred nastopom partizanov. Zelo previdno računano, je bilo zaklanih v dveh letih partizanskega divjanja okrog 50.000 glav goveje živine in približno enako število svinj preko normalnega zakola, torej v evidentno škodo narodnega gospodarstva. Po uradnih cenah za živino da to znesek 150 milijonov lir. Ogromna večina te vrednosti ni bila nikomur plačana, tako da je gospodarska škoda tem večja in tem bolj občutna.

Zabeležili smo že, kako so partizani po naročilu komunističnega vodstva razdejali železniške proge in naprave po Dolenjskem. Vrh tega so uničili vse lokomotive in vagone, kar so jih dobili v roke. Povzročili so s tem ter s poškodbami na cestah nadaljnih 300 milijonov škode, ne glede na neizmerno izgubo, katero bo utrpelo prebivalstvo, ki bo oropano prometnih zvez. Prizadejana škoda je tem bolj blazna, ker je vsakomur jasno, da dolenjske železnice nimajo nikakega strateškega pomena za nikogar.

Poglavje za sebe je izguba delovne sile, ki predstavlja vsakemu narodu glavno postavko narodnega premoženja. Račun je tu narejen samo za eno leto, a kljub temu vrže impozanten znesek 350 milijonov lir. Pisec je vzel za osnovo, da je bilo zaradi partizanstva in badoljevskih represalij odtegnjeno plodnemu delu 35.000 ljudi — v resnici jih je bilo še mnogo več — in da je na ta način šlo v izgubo 10 in pol milijona delovnih dni.

Težko je oceniti izgubo, ki je zadela naše narodno gospodarstvo, ker je bilo zaradi partizanske akcije in njenih posledic ohromljeno skoro vse gospodarsko življenje. Polja so bila slabo obdelana, ponekod pa sploh ne, mnoga so bila docela opustošena. Delovna sposobnost je občutno zmanjšana tudi pri velikem številu ljudi, ki niso bili v celoti odtegnjeni delu. V načrtih pripravljena ali že začeta javna dela so bila ustavljena in mnogi tisoči ljudi so prišli ob zaslužek.

Vsa ta škoda se ne da niti približno oceniti in izraziti v številkah. Gotovo pa je tako velika, da bi, prišteta v prejšnjih odstavkih ugotovljenim zneskom, dvignila skupno škodo, ki je zadela narodno gospodarstvo v naši pokrajini v zadnjih dveh letih, daleč preko zneska treh milijard lir. Če bi štela ljubljanska pokrajina 300 000 ljudi, bi odpadlo na vsako osebo z dojenčki vred deset tisoč lir izgube, kar predstavlja obremenitev, kakršne noben narod ne more prenesti brez resne nevarnosti za svoj gospodarski obstoj.

Takšna je hladna bilanca dveletnega komunističnega »osvobodilnega boja«. Je to, kakor rečeno, samo gospodarska bilanca brez upoštevanja neprecenljivih in nenadomestljivih izgub, ki smo jih utrpeli Slovenci na krvi in na svoji moralni življenjski sili. Naj se v te podatke zamislijo vsi, ki se zavedajo, kako bistveno vlogo igra gospodarstvo v življenju vsakega naroda, posebno pa oni kratkovidni gospodarstveniki, ki so iz strahu ali grde spekulacije celo podpirali to uničujoče delo protinarodnega komunizma na slovenskih tleh.

Kultura

Cajnkarjeva drama „Potopljeni svet“

Problem človeka in problem duhovnika, nasprotje med življenjem in med urejajočim razumom — to je osrednji miselni živec pretežno intelektualistične, vendar izjemno zanimive slovenske drame. Stanka Cajnkarja štiridejanke »Potopljeni svet«, ki smo jo videli po večletnem presledku v naši Drami. Problem človeka — pomeni problem njegove nagonske narave, njegovih strasti in čustev, njegovega neskončnega hrepenenja po osebni sreči. Problem duhovnika pa ni, kakor je pokazal prav Cajnkar, samo milost vere in ljubezni, marveč tudi premoč razuma, ki naj vlada nad človeško naravo, ureja, izbira, popravlja naravo in izključuje nekatere njene norme tam, kjer to zahteva višji interes kritično urejajočega uma, ki gradi sisteme, postavlja etične imperative in daje srčnim spoznavam vere miselno in organizacijsko — tvarno podlago. — Profesor teologije dr. Velnar zaide v tak značilni konflikt med človekom in duhovnikom v sebi; filmska igralka Lilijana je tista, ki ga dokončno razkolje, loči dve njegovi navidez uskladnjeni naravi, pospeši njegov čustveni, ne verski prelom s Cerkvijo in pogrezne nekam na dno z vero in razumom ustvarjeni svet duhovnika, da tem laže zaživi njegova čisto človeška natura, tista, ki pravi o nji Lilijana, da hoče živeti kakor rastlina ali žival, ne vprašujoč po smislu in cilju.

Kakor se je dr. Velnar razočaral s Cerkvijo, ki zaradi svoje organizacijske forme in kompromisov z vladajočimi socialnimi silami zanemarja socialno stran Kristusovega nauka in se ne postavi v isto vrsto z zatiranimi in izkoriščanimi, se razočara tudi z »življenjem«, poosebljenim za Velnarja v ljubljeni ženi. Lilijana je cinična sodobna ženska, ki svojega moža vara in ne prikriva, da obstoji v ljubezni zakon naveličanosti. Ob koncu drame, ko prisostvuje dr. Velnar samomorilski smrti Lilijanine lahkomiselne sestre Vivine, prizna svoji katoliško verni tajnici Klari, da je bil duhovnik, in ona občuti, da bodo njegove roke spet blagoslavljale in da se bo njegov potopljeni svet znova dvignil. Nikakor ne pretirana nadeja, zakaj Cajnkarjev dr. Velnar ni duhovnik-odpadnik, ki bi zapustil Cerkev zaradi Logosa. Ethos je tisti, ki ga zlomi in Logos ga po gorjupi življenjski skušnji zopet spravlja pokonci. Stari spor med Ethosom in Logosom, med življenjem in mišljenjem, je tu rešen tako, da katoliško mišljenje, naslanjajoče se na milost vere in moč nadosebne ljubezni, zmaguje nad golim življenjem, nad človeško naravo, ki da potrebuje vero kakor slepec vodnika. In ta vodnik ni za Cajnkarja individualistično svoboden razum, kakor je bil pri nas, postavimo, za Antona Aškerca, marveč avtoritativen razum kolektiva z nadnaravnim poslanstvom, kakor ga predstavlja Cerkev.

Tako je torej Cajnkarjevo delo izrazito katoliška stvaritev, ki postavlja dialektično nekatere smele misli in celo obtožuje cerkveno hierarhijo, vendar izzveni odločno pozitivno za Cerkev in za katoliško miselnost. Je to drama s tezo, zato je v nji toliko intelektualne primesi in zato se njeni konflikti sproščajo večidel v dialogih. Prvo in drugo dejanje sta samo dialog, tudi v nadaljnjem poteku so konflikti nekam »racionalizirani«. Vivina usoda in smrt sta bolj ilustracija za moralno potrditev postavljene teze, kakor pa organska nujnost dramatičnega razpleta. Kakor je v Cajnkarjevi odlični knjigi »Razgovori« pripovedni stil tako združen z esejskim, da je le težko ločiti obe zvrsti, je tudi drama »Potopljeni svet« zmes dramatike in polemične esejistike, v znatnem delu sploh izrazito polemičen dialog. Vendar je vse delo nadpovprečno pomemben in tehten prispevek k osvetlitvi nekaterih vprašanj, ki vrtajo globoko h koreninam naše človeške biti, pa religije in Erosa. O celibatu so tu posredno povedane misli, ki zadevajo v živo. Cajnkar ima vrhu vsega še zelo živčen, čeprav igralsko težaven dialog in dognan jezik, v svoji izpovedni potrebi je tako iskren, kakor je z druge strani kar presenetljivo širok v svojih pogledih. Ob njegovih delih mislimo na take katoliške pisatelje, kakor so Mauriac, Bernanos in drugi iz francoskega kulturnega kroga. Vsekako je bilo prav, da je Drama ponovila to delo, ker zaleže znatno več kakor obnavljanje našega starejšega izvirnega repertoarja z Ogrincem, Funtkom, Detelo in pod. Še vedno se dobršen del naših dramatikov giblje bodisi po starih, preveč shojenih poteh, ali v tesni bližini zvrsti, ki jo imenujejo Nemci »das Buchdramma«, a če nič drugega, nas živčna sila takih dialogov, kakor jih ima Cajnkar in široka življenjska problematika novih dramatičnih poizkusov prepričuje, da smo na dobri poti k nadpovprečni slovenski dramatiki.

Dramo je uspešno zrežiral Edvard Gregorin, ki je povedal v »Gled. listu« nekaj besedi o svojih načelih in smernicah. Za razliko od prve uprizoritve je dr. Velnar v prvem dejanju oblečen civilno, kar nepoučenega gledalca izprva moti, dokler ne izve, da Lilijana zapeljuje duhovnika. Igralsko je »Potopljeni svet« prav interesanten. Vodilni vlogi dr. Velnarja in Lilijane Garnierove igrata Edvard Gregorin in ga Severjeva Ga Severjeva je s svojim osebnim igralskim stilom, po vnanjosti in po tenkočutni gledališki kulturi kakor nalašč za vlogo te vrste. Njena Lilijana je prototip velemestne žene, ki filozofira kakor grška hetera in prav kakor ona prezira čustva in obveze, ki omejujejo nenasitno in nestanovitno ugodje in ljubezensko slast. Gregorin se zdi v drugem dejanju, ko pojasnjuje škofu svoje stališče, dokaj boljši nego v prvem in v tretjem, ko njegova igra kontrastira z igro ge Severjeve in ko zahtevajo situacije globoko psihološko niansiranje igralskih izrazil, ne dajejo pa možnosti osebnega patosa. Izredno dognana, kakor iz enega kosa zlita vloga je škof Ciril Joška Kovača. Debut Mete Pugljeve v vlogi Vivine nas je prepričal, da je dozorela za naš reprezentativni oder mlada igralka, ki ima poleg šarmantne pojave uglajen in siguren nastop, prikupen, modulacij zmožen glas in že dobro razvito igralsko tehniko. Vlogo lahkomiselnega dekleta, ki mahoma doživi življenjski polom in se zastrupi, je dala v več kot začetniški formi ter zbudila najlepše nade. Knjižničarjevi tajnici Klari Vignyjevi, dekletu z intelektualno kulturo in vernim, čistim srcem, je vtisnila ga Ukmar-Boltarjeva mnogo toplih tonov, ki gledalca osvajajo. Blaž igra »delavca brez dela«. Podgoršek pa škofovega slugo.

Na premieri je bilo v gledališču mnogo iskrenega aplavza.

Rudi Gorjup

V lokalu nasproti avtomatu »Rio« razstavlja 36 gvašev in akvarelov mladi slikar Rudi Gorjup, brat že znanega slikarja Tineta Gorjupa. Razstavljalec je izšel iz grafične stroke, v kateri se je pri javnih tekmovanjih in zasebnih naročilih uveljavljal kot spreten plakaterski in dekorativni risar; pokazal je znatno domiselnost in lepe odlike v risarski izvedbi. V zadnjih letih se je začel intenzivneje baviti s slikarstvom, ki ga je sicer že dolgo mikalo. Razstavljena dela kažejo, kako daleč je dospel v tem svojem stremljenju, posebej še, da se po obvladanju tehnike razvija k izrazito slikarskemu, kolorističnemu oblikovanju. Dela so nastala v zadnjih treh letih v Ljubljani in prikazujejo poleg nekaterih tihožitij s sadjem, cvetlicami i. dr. ljubljanske in okoliške motive, podane tu in tam razpoloženjsko lirično.

Rudi Gorjup, Motiv iz predmestja

Knjiga o ladjah

Kot drugi zvezek nove zbirke »Svet« je izšla v prireditvi M. R. knjiga Henrika van Loona »Ladje«. Doslej nismo imeli v našem jeziku nič takega, zato je knjiga v našem poučnem slovstvu izpolnila občutno vrzel. Van Loonovo izvirno delo je skrajšano in v marsičem prosto prirejeno. O nesreči »Titanica« so na pr. dostavljena poročila slovenskega lista, s čimer so izostale razne, morda že preveč strokovne podrobnosti in preobširni opisi, knjiga pa je postala preglednejša in bližja bralcu, ki ga zanimajo samo splošna vprašanja mornarstva in ladjevništva. Na necelih 200 straneh prinašajo »Ladje« v prvem delu zgodovino ladij od prvih začetkov na Nilu in v vzhodnem delu Sredozemskega morja tja do parnikov. V drugem delu so splošne podobe iz razvoja in življenja mornarstva, pri čemer so upoštevane seveda poleg trgovskih tudi bojne ladje in opisane nekatere znamenite pomorske bitke in važna odkritja. Tu so tudi razne zanimivosti, kakor o polaganju in popravljanju podmorskega kabla, o modernih potapljačih, o najmodernejših rešilnih čolnih, o črezoceanskih ladjah sedanjosti in bodočnosti itd. Važen del knjige so številne ilustracije, ki z nazornimi risbami in posnetki bistveno prispevajo k razumevanju in uživanju knjige. Škoda, da ni dodana slovenska mornariška terminologija, ki je ni še nihče zbral in pokazal, kje so še njene vrzeli. Mnogo dobrega jezikovnega gradiva je v nekaterih prevodih, zlasti v Župančičevem prevodu Conradove »Senčne črte« i. dr.

Grajska kapela — najstarejši del Ljubljane

Dela za prenovitev ljubljanskega Gradu, ki so se bila svoj čas pričela po načrtih mojstra Plečnika, so sredi vojne vihre trenutno zastala, a kakor hitro bo mogoče, jih bo mestna občina nadaljevala. Z Gradom, tem znamenitim simbolom bele Ljubljane, bo tedaj prišla do večje veljave tudi grajska kapelica sv. Jurija, o kateri nam zaslužni domači zgodovinar Ivan Vrhovec pripoveduje zanimive reči:

Kapela sv. Jurija je menda ena najstarejših ljubljanskih zgradb ter je nastala obenem z gradom vred. Ljubljane še davno ni bilo, ko je vrhu Gradu stala že trdnjava za varstvo mali naselbini, ki se je polagoma razvijala na njega vznožju; Rožna in Hrenova ulica sta najstarejši ulici mesta, kvas, iz katerega je pozneje nastala Ljubljana.

Dom deželnih glavarjev

Na Gradu so bivali deželni glavarji, najvišji gospodje v deželi, namestniki deželnih knezov. Njih stalno bivališče je bilo na Gradu že v 13. stoletju. Znana so nam celo njih imena; prvi se je imenoval Rudelin de Pirnbaum, kastelan in deželni glavar koroškega vojvode Urha leta 1261. A na Gradu je bilo pripravljeno tudi stanovanje za deželnega kneza, če je prišel v Ljubljano, kar se je zgodilo pogostokrat. Koroški vojvoda Urh je celo več poletij zaporedoma prebil v Ljubljani. Toda ob taki priliki ni stanoval na Gradu, prijetnejši kotiček mu je bil Tivoli, kjer je imel svoj gradič.

Na Gradu je bilo torej že sredi 13. stoletja precej poslopja, tudi če jemljemo v poštev, da so prednamci živeli skromneje in tesneje, kakor živimo mi, in da glavar ni imel kar deset ali petnajst sob za svojo uporabo. Imel pa je tudi pole, dalje nekaj pisarjev ali uradnikov in slednjič posebno, čeprav ni bila bog ve kako velika. A da se je vse to osebje spravilo pod streho, je bilo treba že precejšnjega poslopja na Gradu. Kajpak tudi kapele ni manjkalo.

Grajska kapela in njen kaplan

Sezidali so jo obenem z gradom vred; srednjeveškega gradu brez kapele si skoraj ne moremo misliti. Posvečena je bila prvotno sv. Juriju, ki je bil takrat deželni patron in še dolgo pozneje eden najbolj češčenih svetnikov na Kranjskem. Zmaj v mestnem grbu ljubljanskem je najbrž zmaj sv. Jurija. Koliko prvotnega zidovja je še v današnji kapelici, je težko reči. Zgrajena je v gotskem slogu, najbrž ob času Friderika IV., ki je vladal v drugi polovici 15. stoletja, od 1440 do 1493. Ta dobrohotni in kranjski deželi naklonjeni vladar, kakor ni bil noben drug ne pred njim ne za njim, je leta 1489 ustanovil v tej kapelici večne svete maše, ki so se opravljale vsak dan v letu. Zato je imela kapelica tudi svojega posebnega, na Gradu bivajočega kaplana, kastelana, ki ga je plačevala cesarska blagajna, hrano pa mu je bil dolžan dajati deželni glavar. Njegova plača je bila tudi za one čase skromna: dobival je v denarju 20 goldinarjev na leto.

Med Gradom in »lontovžem«

Ko so se v početku 16. stoletja, okoli leta 1530, pričeli na Kranjskem deželni zbori, so se shajali na Gradu. Vsako zborovanje se je pričelo s slovesno sv. mašo. Deželni stanovi so sicer že leta 1467 imeli svojo stanovsko hišo (lontovž) v mestu, na Novem trgu, a ta se jim je o velikem potresu leta 1511 podrla. Zidati so začeli novo, godilo pa se je to zelo počasi, in kakor nalašč jim je leta 1524 zgorel ves za streho pripravljeni les. Kdaj so stanovsko hišo naposled dozidali, se ne ve. Leta 1548 je vsekako že stala, a deželni zbori se v nji niso shajali, ampak na Gradu, deželna hiša je služila plemenitašem le za raznovrstne sodne obravnave. Še leta 1587 je deželni zbor zboroval na Gradu in je bival tu deželni glavar. Pozneje se je preselil pač v mesto. Leta 1634 je glavar gotovo še bival na Gradu, kajti mestni magistrat je bil 14. julija sklenil novega glavarja kneza Eggenberga pri špitalskih vratih slovesno sprejeti ter ga »po stari navadi« spremiti na Grad.

Protestantje in Tomaž Hren

Do dobe protestantizma od časov cesarja Friderika IV. se je brala na Gradu vsak dan vsaj ena sv. maša, opustilo pa se je to, ko se je začela po Kranjskem razširjati Lutrova vera. Posebno so zanjo goreli plemenitaši. Sredi 16. stoletja se je moral tudi katoliški kaplan na Gradu umakniti luteranskemu pridigarju: plemenitaši so katoliško službo božjo nadomestili s protestantovsko. Celih 37 let (od 1560 do 1597) so se v starodavni in častitljivi kapelici na Gradu shajali protestanti, dokler jih ni ljubljanski škof Tomaž Hren izgnal ter z veliko slovesnostjo uvedel na Gradu spet katoliško službo božjo.

Toda kaplana kapelica ni imela več, vsaj po smrti Hrenovi ne, bodisi, da so protestantje pobrali in odnesli s seboj dohodke kapelice, bodisi, ker je bila kaplanova plača (20 gld.) vendarle premajhna: da mu po cesarskem ustanovnem pismu pristoji tudi prosto stanovanje in hrana, se je za protestantov popolnoma pozabilo. Zato je leta 1633 ljubljanski škof Rajnold Scarlichi, naslednik Tomaža Hrena, poročal papežu v Rim, da se na Gradu opravlja služba božja samo po trikrat na teden.

Ker pa zato potrebnih sredstev ni bilo na razpolago, se je vicedom pogodil z oo. frančiškani, da bodo proti letnemu plačilu 150 gld. opravili vsaj vsako nedeljo in vsak praznik po eno sv. mašo na Gradu.

Grajske ječe

Na Gradu je bila že takrat ječa, in sicer za tiste jetnike, ki jih je deželna gosposka klicala pred svoj sodni stol. Zapirali so v to ječo najhujše, za vse življenje ali pa na smrt obsojene zločince. Po neusmiljeni, grozoviti pravici minulih stoletij je na Gradu umrl marsikateri od njih najgrozovitejše smrti, smrti za lakoto; pri napadih na Kranjsko je zadela ujete Turke ta bridka usoda menda pač brez izjeme. V ta namen so imeli na Gradu v posameznih stolpih neznansko globoke ječe. Valvasorja kar zona pretresa, ko jih opisuje.

Razen jetnikov je bivala na Gradu tudi grajska posadka. Koliko mož je po navadi štela, ni znano, a velika ni bila. Frančiškanom je bila dolžnost, izpovedovati tudi posadko. Nedelja sv. Jurija je bila za Ljubljančane zelo slovesen dan, takrat je vse mesto drlo k službi božji na Grad. Zjutraj je bila velika sv. maša z leviti, blagoslovom in pridigo, popoldne pa so peli Litanije. Litanije so morali oo. frančiškani peti tudi ob osmini sv. Jurija.

Včasoma pa so jeli tudi oo. frančiškani zanemarjati svoje dolžnosti, zato jih je leta 1741 poklical vicedom ter jim prav resno zabičil, naj store svojo dolžnost, kakor so jo storili nekdaj. Zahteval je celo, naj eden frančiškanov stalno biva na Gradu. Toda frančiškani so mu odvrnili, da za tako majhno plačo tega ne morejo več.

Časi znamenitosti in slave...

Glede na javno življenje je zavzemala kapelica na Gradu znamenito mesto. V kapeli na Gradu se je vršilo mnogo onih opravil, za katera je dandanes določena šenklavška cerkev. Leta 1653 na primer se je opravil v nji slovesen Te Deum v zahvalo za to, da je bil za cesarja izvoljen Ferdinand IV. Iz zvonika na Gradu se je leta 1684 razlegalo prvikrat še zdaj po vsej deželi navadno zvonjenje ob sedmih zjutraj. Ukazal ga je bil cesar Leopold I. po slavni zmagi nad Turki pred Dunajem (1683) ter priporočil, da vsakdo, ki ga začuje, izmoli pet očenašev in pet češčenamarij, da usmiljeni Bog obvaruje in reši deželo groznih Turkov. Z zvonjenjem na Gradu sta se pričenjala in končavala tudi največja dva ljubljanska sejma, ki sta trajala po 14 dni, sejem o sv. Filipu in Jakobu (1. majnika) in sejem sv. Elizabete.

Škrabec o lepoti slovenščine

V spomin jezikoslovca ob 25letnici njegove smrti

Te dni se je naša kulturna javnost spominjala 25-letnice smrti enega naših najboljših jezikoslovcev iz polpreteklega časa p. Stanislava Škrabca. Njegovi jezikovni spisi, ki so dolga leta izhajali na platnicah nabožnega lista »Cvetje«, so še skoraj povsem obdržali svojo vrednost, čeprav se je književna slovenščina razvijala v posameznih primerih drugače, kakor je Škrabec želel. Kako je Škrabec pisal in kako je sodil kot jezikoslovec, naj pokažejo naslednje njegove besede iz enega njegovih jezikoslovnih spisov. Te vrstice naj bodo posvečene spominu jezikoslovca ob 25letnici njegove smrti.

»Naj začnem vnovič razkladati, kako sem se še bolj do živega prepričal, kako malo se pri nas ceni, kar dela narod? Ne! Vender pa premislimo nekoliko, kaj je to, kar nas dela vse vkup narod: slovenski narod. To je, kaj ne, naš jezik, naš književni, slovstveni jezik. Če pa mi tega jezika ne znamo in se ga tudi učiti ne maramo, če nam je vse eno, ali se govori in piše prav ali ne prav, primerno ali ne primerno prirojenim mu zakonom, če nam je vse eno, ali je zdrav in močan in lepo raslega telesa, ali pa garjev in grintav, gerbast in jetičen dečak, ali teka in leta veselo ko ptič, ali z leseno nogo in o berlah hodi, ako nam je vse to eno, potem se nikar ne čudimo, če ginemo, če jih zmirom več od nas odpada k temu ali onemu tujemu, pa lepemu, zdravemu, mogočnemu in bogatemu jeziku, ki je ljubljen in v časti in se ga vse uči doma in drugod!

Ali je pa naša vboga slovenščina zaslužila, da jo tako malo cenimo, da se je celo pisatelji ne marajo učiti korenito, češ da niso jezikoslovci? Zaslužila? O kaj še! Ali ni ravno ona, ravno naša slovenščina mej vsemi slavenskimi jeziki najlepša, najprimerniše vstvarjena v vsakem ozíru? Kako živ, kako bogato razvit je naš vokalizem v primeri, recimo naravnost, s hervaškim, ki velja sicer za najblagoglasniši, pa je v resnici v tem ozíru, vsaj meni se tako zdi, vbog in, skoraj bi rekel, nekoliko terd in lesen, kaker koli se hvali.

Celo tisti samoglasnik, ki je pri nas najbolj zaničevan, tako da še svoje čerke nima, polglasnik, dela našo slovenščino nekako moško in ob enem lehkotno, mejtem ko ima hervaščina se svojimi polnimi glasovi nekaj težkega, pa zraven — kako bi rekel, da ne bi žalil? — nekaj ženskega, morda celo otročjega.

Kako bogato razvito je dalje naše naglaševanje v primeri se vsakim drugim raznih slavenskih jezikov, kako vgodno kaker prozi tako poeziji! Seveda se pa, žalibog, tudi najgrozovitiše zanemarja in razdira.

Zadosti krepak in moški, če se ne govori prenenarno, je tudi naš konsonantizem, ker je prost tistega mehkuženja, ki kaker nekaka baciljska bolezen razjeda severne slavenske jezike, zlasti poljščino in ruščino, kaker tudi lužiško serbščino. Po pravici se je celo hervaškega č, dasi nam ni celo tuj, knjižna slovenščina znebila. Ohranili smo topljenca nj in lj, kar je prav in zadosti. Da se je stari terdi l pri nas najlepše in najdosledniše nadomestil, je tudi resnica in slabo delajo tisti, ki nam vcepljajo terde tuje terne namesto sočnih domačih sliv.

Naša deklinacija je krepka in vgodno spremljiva, naša konjugacija krasno doveršena. Nima sicer starih aoristov in imperfektov, pa jih tudi ne potrebuje. Ima pa potrebni kondicionalj preteklega časa, ki ga ni imela stara cerkvena slovenščina in ga ruščina še prav do današnjega dne nima.

Da je naša slovenščina lep jezik, priznavajo tudi izvedeni in pravični tujci. Nekedanji ljubljanski profesor Peter Petruzzi je bil rojen Lah in je torej imel nekaj sluha za lepoglasje jezika. Vzrока hvaliti v šoli slovenščino, ke bi se mu ne bila res lepa zdela, pa ni imel. Vender jo je hvalil, da spominja v tem oziru na španščino. Ali je res tako, jaz ne morem soditi. Zdi se mi pa, da je španščina premonotono slovesna, da bi se ji mogla primerjati naša priprosta pa raznolična slovenščina.

Naša slovenščina je torej, prepričani smemo biti, eden najlepših jezikov na svetu. Mi bi ta jezik morali ljubiti ko dragoceni dar, ki nam ga je Bog dal, varovati ga skrbno vsake poškodbe in učiti se ga se vso pridnostjo in natančnostjo. Brez učenja ni znanja, brez znanja ne blagostanja, ne vspeha, ne napredka. Najboljše orglje ne bodo lepo pele tistemu, ki se ni zadosti orgljati učil. Najpolniši, najplemenitiši jezik ne bo rešil svojega naroda, ako ga ta ne ceni, ako se zanj malo meni. Prej ali potlej se bo takemu narodu jezik potujčil, pohabil in poterl, dokler bo naposled popolnoma zamerl in zginil in se svojim jezikom bo tak nemaren narod sam zginil s tega sveta — podlaga tujčevi peti!

Glejmo, da ne bomo mi tak narod!«

Franc Grillparzer

Ko je bil slavni nemški pisatelj Franc Grillparzer (1791—1870) še uradnik, je imel to razvado, da je zmerom prepozno prihajal v pisarno. Slučaj je nanesel, da je bil njegov predstojnik, neki dvorni svetnik, zelo natančen gospod, ki je predvsem zahteval, da mora uradnik točno ob uri hoditi v urad.

Grillparzer je užival pri tem gospodu precej ugleda zaradi svojih talentov in strogi šef si ga pač ni upal pozvati preveč ostro, naj spoštuje uradne ure, ker je Grillparzer takrat že slovel daleč izven pisarniških prostorov.

Nekoč pa je le prišlo drugače. Grillparzer je namesto ob devetih prišel v pisarno šele ob pol dvanajstih in zdaj je sicer dostojnemu gospodu predstojniku zavrela kri.

— Slišite, gospod Grillparzer, danes ste se pa pošteno zamudili?

— Oprostite, gospod dvorni svetnik, toda danes je stvar tudi nekoliko drugačna. Prišel sem res bolj pozno kakor običajno, toda to samo zaradi tega, ker mislim tudi prej oditi.

Gospod dvorni svetnik je onemel.

Matija Češnikar:

Na trgovski podlagi

Rudniški podjetnik Lapornik je bil srednje, zavaljane, bolje rečno, mesnate postave, s kratko pristriženimi brki in precej osivelimi lasmi, s ploščatim in privihanim nosom, na koncu katerega, daleč od oči, je sedel raztegnjen zlat ščipalnik z visečo verižico. Lapornik je stal pred mladim, srednje elegantnim gospodom, prešerno razkoračen. Vrsta zlatih zob se je prav prijetno družila z ostalimi, zarumenelimi zobmi, skozi katere je spuščal imoviti gospod preko debelih ustnic počasno in razločno zbadljive stavke. V eni roki je držal pipo in jo vtikal v presledkih v usta, da je vreščala, ko bi davil mačko. Drugo roko pa je imel, seveda, v žepu.

Njegovo objemno telo je bilo oblečeno v kratek, lepo zlikan suknjič, katerega žepi so bili napolnjeni z raznimi ceniki, pismi in zapisniki. Na telovniku je imel pripeto zlato verižico, progaste hlače pa je imel tako visoko zavihane, da so bile videti izpod njih temnomodre nogavice. Svoje ostre oči je upiral v mladega gospoda, ko bi ga hotel z njimi prebosti.

Na začudenje pa mladi gospod ni stal pred bogatim podjetnikom ko prikovan vojak in tudi ne tako, kakor bi se spodobilo stati le študiranemu človeku pred rudniškim milijonarjem, po čigar rokah se je pretakalo dan za dnem toliko in toliko denarja. Mladenič je stal pred njim spodobno, toda ne zgrbljeno in tudi ne z bogve kako spoštljivim izrazom v očeh. Tudi ni stal s strnjenimi petami in tudi rok ni držal ob hlačnih šivih. Z jasnim izrazom in mirno je poslušal podjetnikov zbadljivi govor.

Ko je poljetnik nekoliko premislil, je dejal: »Dragi gospod, tega nisem pričakoval. Vi ste me presenetili. Jaz pa dosedaj nisem bil vajen presenečenj, zakaj moja podjetniška in trgovska moč je ravno v tem, da se ne pustim nikdar presenetiti. Tržni položaj premoga je bil stalno odličen. Tovariši pa so računali še z boljšim položajem. Zato so umestili ogromne svote. Položaj pa se je mahoma poslabšal, padle so cene, promet je hiral in so izgubili težke milijone. Toda jaz, ki se lahko pohvalim, da vidim vselej, skoraj bi dejal, v podrobnosti vsak položaj vsaj leto dni naprej, nisem bil presenečen. Samoobsebi umevno, da sem izgubil nekaj tisočakov, toda tovariši so izgubili še več. Ker so hlastili za prevelikim dobičkom, so se skoro upropastili.«

Gospod ga je poslušal mirno. Vendar je čakal nekoliko nestrpno, da preneha podjetnik s svojo razlago in da mu dá nekoliko odmora. Nazadnje mu je vendarle mogel povedati, čemu je prišel, in je pojasnil svojo prošnjo z nekaj določnimi in kratkimi stavki, ker se ni hotel ponavljati.

»Kakor že rečno, ste me presenetili. In zaradi tega presenečenja, ki ga nisem pričakoval, vas nisem zavrnil in vam tudi nisem pokazal takoj vrat, zakaj marsikateri moj tovariš bi bil tako storil. Oprostite, da govorim kar naravnost. Pogovoriva se o tem čisto po trgovsko, zakaj jaz nameč sovražim pogovore o bajkah in pravim, da so mladostni ideali in zamisleki mnogokrat največja nesreča našega narodnogospodarskega življenja. Mladi ljudje so mnogokrat bolj neumni, ko novorojeno tele. Zato tudi dovolite, da začenjam prvi, ker sem starejši.«

Mladenič se je, v znak, da se s podjetnikom strinja, nalahko priklonil. Toda le na zunaj. Mislil si je, koliko je ljudi na svetu, katere je doletela sreča, ne da bi jim bilo treba študirati dvajset let, kakor njemu, ki nima nič.

»Jaz sem rudniški podjetnik Lapornik. Le vprašajte v bankah, vprašajte moje prijatelje, moje sovrstnike, ali pa vprašajte, na primer, gospode, ki imajo odločilno besedo na premogovnem trgu, in izvedeli boste, da sloni moje podjetje na najtrdnejši podlagi. Moj ukaz je premog, moj podpis je denar, moja menica je zlato. Ljudje, seveda, godrnjajo nevoščljivo, češ da sem milijonar. Toda jaz tudi ne ošlatujem tujih žepov. To nikogar nič ne briga. Trdno pa sem odločen, da ne dam svojega kapitala iz rok iz idealizma revmatičnim rudarjem in tudi ne društvu za oskrbo invalidnih rudarjev. Gotovo porečete, da sem nesramen in sebičen. Morda tudi porečete v duhu, da sem malopridlen buržuj. Da, dovolim vam, da si to mislite! Toda, jaz sem predvsem podjetnik in s tem trgovec. In v teh besedal je vsebovano vse.«

Mladenič je stal pred podjetnikom negibno in ni trenil niti s trepalnico. Mislil si je seveda svoje. Najrajši bi se bil izgubil.

»Kakor veste, imam jaz, rudniški podjetnik, edino hčerko. Pravi trgovec ne hvali svojega blaga. Gospod, to se hvali samo, čisto samo. Mislim, da ste opazili, da moja hčerka ni grda. Pa tudi, če bi bila, bi ji to ne škodilo. Toda, dragi gospodič, gotovo ste prepričani, da ne bo pustil rudniški podjetnik svoje hčerke z doma nage in tudi ne brez dote. Pa tudi ne bo dal rudnika, hiše in posestva kaki ustanovi, temveč hčerki. Mislim, da me razumete?«

Mladenič je prikimal, ne da bi trenil z očmi, zakaj stvar je sama ob sebi razumljiva.

»S tem sva opravila eno trgovsko stran. Zdaj pa preideva na drugo, namreč na vas. O vas lahko rečem le dobro. Gotovo boste razumeli, da sem o vas poizvedoval, zlasti zaradi tega, ker sem vas videl večkrat s svojo hčerko. Gospod, vi ste doktor prava. Ta naslov je zapeljiv za starše neimovitih hčera, za kakšno kratkovidno gospodično ali pa za kakšnega nenadoma obogatelega človeka, ki bi rad okrasil svoje manjvredno pokolenje z doktorskim naslovom s tem, da dá hčerko doktorju. Priznam, da imate v glavi mnogo znanja, tako zvanega nepraktičnega znanja, recimo o rimskem pravu in raznih paragrafih. Toda, to je znanje, s pomočjo katerega se ne polnijo žepi. Ali ni tako?«

Mladi doktor je gledal podjetnika mirno in nepremično. Le rdečica mu je zalila za trenutek obraz. Zagrabila ga je tudi jeza. Toda, odločil se je bil, da vztraja.

»Jaz poznam doktorske dohodke in njih kariero. Marsikateri nima dveh oblek. Le povejva si vse po trgovsko, brez hinavščine. Če bi bil jaz na vašem mestu, bi govoril ravno tako, morda z edino razliko, da bi vse le še bolj povdaril. Da niste bogati od doma, to vem. Na kako dedščino najbrž tudi ne morete računati. Da bi pa zadeli v loteriji srečko, bi se moral zgoditi čudež. Čudež že zaradi tega, ker najbrž nimate denarja za kupovanje srečk. Ali ni res tako?«

Doktor se je nalahko priklonil, toda ni črhnil.

»Zdaj pa prideva na glavno zadevo. Doktor Hostnik je ravno prišel k rudniškemu podjetniku Laporniku in je zaprosil čisto enostavno za roko njegove hčerke. Svojo prošnjo je utemeljeval s tem, da ima hčerko rad, kar mu rad verjamem in mi je nazadnje vseeno. In da ima hčerka rada njega, o čemur pa dvomim, ker sem tudi prizadet jaz. Če bi ponudil hčerko dediču kakšnega rudnika, bi bila zadeva urejena v nekaj minutah. Padli bi samo dve številki. Vsakdo bi si zapisal v zapisnik svoje in poroka bi bila sklenjena.«

Doktr je gledaal podjetnika ves čas ko prikovan.

»Čemu bi to tajil? Pa še nekaj! Že nekaj mesecev me nadleguje trgovec Mokar, naj dam njegovemu sinu, ki je nekoliko razposajene narave, svojo hčerko. Kdo pa v mladih letih ni nekoliko razposajen? Zahteva, naj dam hčerki pol milijona. To me ne preseneča. Presenetilo bi me pa, če bi zahteval manj. Toda jaz imam o zakonu svoje pojme. Njegovemu sinu svoje hčerke ne dam. Druga ponudba izvira od veleposestnika Topolnika. Tudi on zahteva za sina

Spomini ob svidenju

Pred dnevi smo zabeležili, da je požrtvovalna vzgojiteljica gluhonemih gospa Vita Zupančičeva praznovala 75letnico. Njen bivši učenec nam je poslal več spominov, po katerih povzemamo:

Kadar postanejo v utesnjenosti in samoti človeku pajki in muhe edini tovariši, tedaj se zamisli v prošlost. Vrstiti se začno dnevi, tedni, meseci, leta minulosti. Zre na doživetja mladosti, nanizavajo se odnosi do oseb, katere so morda dale kak poudarek njegovemu življenju v poedinih razdobjih razvoja. In v mojih spominih na mladost se je uvrstila tudi misel na Vas, gospa Vita, in na dobo, ko ste usmerjali mojo in mojih tovarišev sošolcev — Vaših prvih gojencev ljubljanske gluhonemnice — življenjsko pot. Od takrat so minila desetletja, dvajsetletja. Čas je hitel, življenje nas je oblikovalo. Ko je bilo treba zapustiti učilnice gluhonemnice in iti v svet realnosti, smo se mnogi v iskanju življenjske orientiranosti zatekali k Vam po nasvete. Imeli ste vedno odprto srce za doraščajočega glušca tudi tedaj, ko se je pripravijal, da se tudi on uvrsti v sklop produktivne skupnosti. Vodila Vas je zavest, da delo vzgojitelja gluhonemih ni končano tedaj, ko se našteje toliko in toliko šolskih razredov, ampak mu je treba pomoči pri nadaljnjem izobraževanju tudi po izstopu iz zavoda. Da, mislim, da seme, ki ste ga sejali in negovali, ni slabo obrodilo.

To so bile moje meditacije v okoliščinah, ko nam je v dušo žgalo eno samo hrepenenje: Domov!

Iz utesnjenosti sem se vrnil med svojce. Jesensko sonce je toplo grelo. Zdelo se mi je, da to sonce tako ljubo greje samo pri nas. Duša je z globokimi požirki zajemala lepoto ljubljanskega gričevja. V čisto modrino jesenskega popoldneva so vrhovi Sv. Katarine in Grmade risali svoje konture. Na Ljubljanskem gradu je zdaj pa zdaj zarohnel topovski strel, da se je od dolenjskih gričev odbil odmev. Davno je, ko sem tudi jaz poslušal take skrivnostne odmeve — zdaj je svet okrog mene zavit v bolestno tihoto. Ob vsakem zarohnenju me je stisnilo — morda je nekje orosila tla kri slovenskega sina, morda je zažarel nad slovenskim domom rdeči petelin. Trpeča zemlja!

Pot me je vodila tja v trnovski Tuskulum, kjer domujete in preživljate dobo življenjske in za gluhoneme socialnega udejstvovanja bogate jeseni. Po dolgem času sva si spet stisnila roke. Zdelo se mi je, da sva si tiho izrazila vso sintezo duhovnega tovarištva. Tako Vam kakor meni je življenje zarisalo v obraz svoje poteze. Saj se je od Vaših prvih gojencev že marsikdo srečal z Abrahamom, marsikdo je tudi omahnil za vedno, Vi pa ste si naložili breme 75. leta.

Ne glede na časovno odmaknjenost se Vas bomo vedno s hvaležnostjo spominjali. Vedno mi je toplo pri srcu, kadar Vas najdem v Vašem domu in se kakor nekdaj prostodušno pomeniva o tem in onem. Na tihem mi tedaj preidejo misli daleč nazaj na nedeljske popoldneve, ko sva v času mojega doraščanja obravnavala stvarnosti zdravega doumevanja življenjskih nalog. Le eno me moti: zidovje okoliških hiš zakriva lepoto jesenske barvitosti Mestnega loga in Krimskega gričevja. Takrat tega ni bilo. Vseeno želim, da bi Vam bila jesen še dolgo lepa in naj bi se Vaša duša navžila novih moči za dneve, ko bo človeštvo slavilo iz trpljenja porojeno novo vstajenje.

Ciril Sitar.

Ravnatelj Anton Dokler †

Po težki bolezni, potem ko so mu pred tednom dni odrezali nogo, je umrl v Ljubljani upokojen ravnatelj učiteljišča g. Anton Dokler, mož, ki si je stekel velike zasluge kot šolnik in vzgojitelj slovenske mladine.

Pokojnik se je narodil 11. junija 1871 v Višnji vasi pri Celju, kjer je obiskoval gimnazijo, nakar je odšel v Novo mesto. Klasično filologijo je študiral na Dunaju. Leta 1897. je nastopil profesorsko službo na gimnaziji v Kranju in je ostal tam do leta 1912. Nato je prišel na I. državno gimnazijo v Ljubljani, kjer je poučeval 5 let. Leta 1917. je postal ravnatelj moškega učiteljišča v našem mestu.

Ravnatelj Dokler je bil odličen pedagog ter klasičen filolog. Izdal je slovarček k izbranim Ovidijevim pesmim, komentar k Ciceronovim govorom proti Katilini, leta 1915. je izšlo njegovo največje življenjsko delo, grško-slovenski slovar, leta 1924. pa še prevod Salustove »Vojne z Jugurtom«. Mimo tega je dovršil še niz drugih važnih spisov. Sestavil je jubilejno kazalo 50 letnikov »Doma in sveta«, v zadnjih letih pa je prevel iz grščine veliko Platonovo »Državo«, ki pa je še v rokopisu in čaka na založnika.

Do zadnjega je ravnatelj Dokler kljub telesnim tegobam ohranil svežost duha in se zanimal za vse prosvetne pojave. Posebno je veljalo njegovo zanimanje revijalnemu časopisju, ki ga je prebiral z največjim zanimanjem. Kot šolnik in prosvetni delavec, pa tudi kot človek bo ostal ravnatelj Anton Dokler v najlepšem spominu vsem, ki so ga poznali. Članom njegove rodbine izrekamo naše globoko sožalje!

Kronika

Osmi odlikovanec z briljanti

Poročilo iz glavnega stana javlja, da je Führer podelil Valterju Nowotnyju, skupinskemu poveljniku v neki lovski jati, 19. oktobra ob priliki njegove 250. letalske zmage kot osmemu vojaku nemške vojske hrastov list z meči in briljanti k viteškemu križcu železnega križa.

Valter Nowotny je najuspešnejši nemški lovec. Njegovo ime smo zadnji čas večkrat brali v nemških vojnih poročilih, saj je kak dan sestrelil po troje in več letal. Kot lovec je šesti nosilec najvišjega nemškega odlikovanja za hrabrost, ki je krona njegovih izrednih uspehov v zadnjih mesecih. Letos, dne 4. septembra, je po 180 zmagah v zraku dobil hrastov list k viteškemu križcu in že dne 22. septembra je prejel po 210. zmagi hrastov list z meči. Dne 13. oktobra je javilo nemško vojno poročilo, da je dosegel 250. zmago in tako postal letalski prvak, ki ga bo le težko kdo prekosil.

Stotnik Valter Nowotny je star šele 22 let. Po rodu je z Dolnje Avstrijskega, in sicer je sin železničarskega uradnika v Gmündu. Štiri tedne po pričetku sedanje vojne je prišel k letalstvu. Od pomladi 1941 pripada eni izmed najbolj znanih nemških lovskih letalskih jat. Do prvenstva se je v več kakor dveletnih borbah preboril z izredno odpornostjo in nezlomljivim napadalnim duhom.

*

* **Vatikanska ugotovitev.** Milanski tisk objavlja poročilo, posneto iz vatikanskega glasila »Congregatio de sancto officio«, po katerem je od letošnjega julija do konca septembra padlo zaradi sovražnih letalskih napadov 1347 duhovnikov, menihov in nun v raznih italijanskih krajih. Med padlimi sta škofa iz Reggia di Calabria in iz Campobassa.

* **Letošnja trgatev na Krasu.** S Krasa poročajo, da je bila letos srednje dobra trgatev ter pričakujejo vinogradniki nekoliko manj vinskega pridelka kakor lani. Lani so bile jagode na grozdih bolj drobne, a bilo jih je več, dočim so bile letošnje jagode bolj debele, a grozdi manjši. Vreme za dozoritev je bilo v splošnem ugodno, trgatev je bila v redu opravljena in kaže, da bo teran najnovejše letine dober.

* **78 novih zavodov za pobijanje malarije v Španiji** je bilo urejenih v preteklem letu. O tem je poročal prof. Clavero na kongresu španskih specialistov za pobijanje močvirske mrzlice, ki so se te dni zbrali v Madridu. Lani je bilo 184 takih zavodov, letos jih je že 262. V njih raziskujejo različne pojave močvirske mrzlice in zdravijo bolnike na specialnih klinikah. Borba zavzema vedno širšo fronto med narodom.

Iz Ljubljane

u— **Sedemdesetletnica Jakoba Jesiha.** 27. t. m. bo praznoval splošno znani in spoštovani gospod Jakob Jesih iz Florjanske ulice sedemdesetletnico. Jubilant je še čil in vedno delaven. Je živ zgled, kako se naš človek s prirojeno pridnostjo, podjetnostjo, poštenostjo in vztrajnostjo uveljavi. Rodil se je v Hradeckega vasi. Mesarsko obrt je začel v Rudniku. Postal je v tistih časih najbolj priznan mesarski podjetnik. Vodil je zelo znano gostilno in veletrgovino z vinom. Iz mesarske obrti je prešel na veletrgovino z živino, bil je solastnik in vodja Vnovčevalnice za živino, velepodjetja za nakup in predelavo živine, ki je v bivši vojni oskrbovala civilno in vojaško aprovizacijo. Deloval je dolgo let v vodstvu občine Rudnika ter v vodstvu strokovnih organizacij. Šele pred leti si je privoščil nekaj oddiha. G. Jesih je prava slovenska korenina, iskren in možat, zunanje trd, notranje pa srčno dober in mehak. Nešteti so že iskali in našli pri njem nasvetov in podpore. Obožuje naravo in lov, ljubi živali. Mnogo desetletij je zakupnik lovišča občine Rudnik. Je dober lovec ter iskren in nesebičen lovski družabnik. Vsi, ki ga poznamo in zelo spoštujemo, osobito njegovi lovski tovariši, katerim je v svojih lovliščih in s svojo družabnostjo omogočil najprijetnejše urice, mu želimo še mnogo zdravih in srečnih let!

u— **Spet se je zjasnilo.** Medtem ko je v petek dopoldne kazalo, da se bo vreme poslabšalo, se je kmalu po kosilu začelo jasniti in je bil večji del popoldneva sončen. Pretežno jasno je ostalo tudi ponoči in včeraj zjutraj je že zgodaj sonce predrlo meglo. Dan je bil miren in sončen. Ozračje se je hitro segrelo, čeprav je bila jutranja temperatura nizka. Toplomer je zabeležil najnižje stanje 6 stop. C, prejšnji dan pa je znašala najvišja temperatura 18 stop. C.

u— **Dodatno k opozorilu potrošnikom racioniranih živil** sporočamo potrošnikom in trgovcem, da morajo vpisati pri vsaki družini ali posamezniku posebej tudi vse vrste dodatnih živilskih nakaznic. Imetniki dodatnih živilskih nakaznic naj se torej ponovno zglase pri svojem trgovcu zaradi vpisa. Združenje trgovcev v Ljubljani.

Vse poslušalce radia opozarjamo na radijsko oddajo slovenskih domobrancev, ki bo danes, 24. oktobra ob 11.30. Važno in poučno za vsakogar!

u— **Nabavna in prodajna zadruga pekovskih mojstrov v Ljubljani** nam je sporočila glede na nekatere omembe v zadnjih dneh, da so peki dobili za zadnjih 10 dni oktobra moko v razmerju tretjino pšenične, tretjino ržene, tretjino ječmenove. Kruh iz te mešanice bo sicer okusen, oblika bo majhna, seveda pa ne bo bel, kakor ga vsi pričakujejo. Veselilo nas bo, če bi se vsakdo, ki kaj objavi o ljubljanskih pekih, obrnil na našo pisarno, kjer bo dobil vsa zadevna pojasnila. Nepravilno je, da se mogoče samo zaradi napačne informacije grozi vsem pripadnikom ene stroke. Moka iz raznih mlinov ni enaka in tako nastane razlika v kakovosti kruha. Kontrolo za kakovost moke in kruha pa vrši mestni tržno-nadzorni urad dovolj pogosto.

u— **Zelje na mesarske knjižice.** Da se sveže zelje, ki ga prodajajo od Prevoda pooblaščeni trgovci na živilskem trgu, pravično razdeli, bo naprodaj od sobote 23. t. m. samo na mesarske knjižice. Zato naj vsakdo, ki želi zelje dobiti, prinese s seboj mesarsko knjižico. Zelje bo razdeljeno po razpoložljivih množinah.

u— **Nedeljsko zdravniško dežurno službo** bo vršila od sobote od 20. ure do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestna zdravnica dr. Žitko Jožica, Pleteršnikova ulica 13, telefon 47-64.

u— **Najlepša, najkoristnejša in najcenejša je Vodnikova pratika!** Prava ljudska čitanka za vse! Ljubljančani, ne odlašajte s pristopom **k Vodnikovi družbi!** Čez dober mesec bodo že izšle letošnje knjige, ki jih bodo člani prejeli za 24 lir.

Pravkar je izšla knjiga lovskih slik
dr. Janko Lokar:

„Gozdovi in vode vabijo“

s številnimi umetniškimi ilustracijami **H. Gagerna, I. Gorjupa, M. Kambiča, R. Mudlacka, N. Pirnata** in **I. Sajevica.** Knjiga 320 strani je izšla **kot izredno izdanje založbe »PLUG«** in stane Lir 70.— (za redne naročnike Lir 60). Dobite jo v vseh knjigarnah — ali jo pa naročite pri založbi »PLUG«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 30.

u— **Zahvala.** Ob smrti našega ljubljenega moža in skrbnega očka g. Antona Pestotnika, rač. inspektorja, se iz srca zahvaljujemo vsem, ki so nam izkazali toliko ljubezni in naklonjenosti, obsuli krsto s cvetjem, spremili dragega pokojnika na njegov zadnji dom ter nam v teh težkih dneh na ta ali oni način lajšali naše globoko bol. Bog bodi vsem stoteren plačnik. Sv. maša zadušnica bo v torek 26. oktobra ob 7 v cerkvi sv. Jakoba. **Pestotnikovi.**

u— **Namesto venca** na grob pokojnega gospoda Marnika J. poklanja uslužbenstvo tovarne Potnik in drug znesek 200 lir Rdečemu križu in znesek 200 lir za Društvo slepih.

u— **Namesto cvetja** na grob g. Ludvika Mlakarja daruje gospa Dia Deu, lekarnar, 100 lir Zavodu za gluhoneme.

Dr. Neuberger Mavricij
VILHARJEVA 21 — ZOPET REDNO ORDINIRA OD 10.—12. IN OD 2.—3.

u— **Prepričajte se sami,** da Vam nudi tvrdka Venturini, zaloga pohištva, Florjanska 31, po zelo zmernih cenah v solidni izdelavi spalnice, kuhinjske opreme, jedilne sobe v različnih variantah. Ogled in sprejem naročil v ponedeljek, sredo in petek od 2—6 popoldne.

u— **Brivsko-frizerske obrtovalnice** bodo v nedeljo 31. oktobra dopoldne odprte, dočim morajo biti na praznik 1. novembra ves dan zaprte. — Odsek za obrtništvo.

ZALOŽBA KLAS
Magajna: OŽIVELI OBRAZI
KNJIGARNA ŽUŽEK

u— **Cenj. starši!** Pomoč pri učenju nudimo **dijakom(-injam) gimnazij in privatistom** 2 uri dnevno. Dopoldanski — popoldanski tečaji. Instrukcije poedinih predmetov. **Reden pouk prične v ponedeljek 25. oktobra.** Pohitite z vpisom. **Vodstvo tečajev Lichtenturnov zavod ali Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22-a, I., desno.**

ŽELOD
SUH, ZDRAV, KUPIM VSAKO KOLIČINO! — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«.

u— **Učitelji-pevci,** udeležite se danes ob 4. uri popoldne pogreba pokojnega ravnatelja A. Doklerja. Pevska vaja bo danes dopoldne ob 10. uri na učiteljišču.

u— **Obrtnike obvešča** Odsek za obrtništvo, da uvede, počenši s 25. oktobrom, zaradi pomanjkanja kuriva začasni enotni urnik od 8.—14. ure.

u— **Jezikovni tečaji** po hitri, uspešni in praktični metodi **za vse poklice** prično **v ponedeljek 25. oktobra.** Začetni in nadaljevalni tečaji. Dopoldanski in popoldanski pouk. Vpis dnevno dopoldne v prostorih **P. D. Z., Miklošičeva 22-a, I.,** desno (**Delavska zbornica**).

u— **Višji trgovski tečaj** sprejema dijake-inje, ki so dovršili višje razrede srednje šole ali redni enoletni trgovski tečaj. Vpisovanje dnevno še ves teden. Informacije in prospekte daje: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Višji trgovski tečaj** sprejema dijake-inje, ki so dovršili višje razrede srednje šole ali redni enoletni trgovski tečaj. Vpisovanje dnevno še ves teden. Informacije in prospekte daje: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo-, trimesečni dnevni in večerni tečaji** prično v torek 26. oktobra. Specialna strojepisna šola: Največja moderna strojepisnica. Pouk po želji dopoldne, popoldne ali zvečer. Vpisovanje dnevno. Informacije, prospekte daje: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Važno za vsakogar sedaj in v bodoče** je znanje knjigovodstva, korespondence, modernih jezikov, strojepisja itd. Novi dnevni in večerni tečaji. Izbira predmetov po želji. Učnina zmerna. Informacije: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15,** za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti in Višji trgovski tečaj ter vse ostale tečaje se vrši redno vsak dan še ves teden. Informacije, nove prospekte daje ravnateljstvo.

u— **Ni Vam treba čakati obvestila,** ampak pošljite takoj Vaš radio aparat tvrdki EVEREST v Prešernovo ulico 44, kjer Vam bodo še istega dne odblokirali srednje valove. Telefonirajte na št. 26-36.

u— **Opozarjamo vse interesente Večernega trgovskega tečaja,** da bodo letos predavanja v zgodnjih popoldanskih urah, ko obrati počivajo, v posebnem oddelku pa tudi pozno popoldne, tako da je obisk predavanj vsakemu omogočen. Pouk iz vseh trgovskih predmetov. Vpisovanje do 31. oktobra. Informacije — prospekte daje ravnateljstvo. Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2-II.

u— **Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2.** Redno vpisovanje za šolsko leto 1943-44 se vrši dnevno. Naknadne prijave se sprejemajo še do 30. oktobra. — Ravnateljstvo.

u— **Dijake-inje vseh srednjih, strokovnih in meščanskih šol opozarjamo** na naš specialni najuspešnejši pouk iz vseh zaželjenih predmetov. Ločeni oddelki po razredih in predmetih. Poučujejo gimnazijski profesorji. Vpisovanje vsakodnevno. Informacije: **Specialne instrukcije za srednje šole, Kongresni trg 2, v šolskih prostorih Trgovskega učnega zavoda.**

u— **Izgubljeno.** Na poti po Bleiweisovi (Dunajski), Frančiškanski in Miklošičevi cesti sem zgubila v četrtek patentni ključ. Najditelja prosim, da ga odda v oglasnem oddelku Jutra. Nagrada 100 lir.

u— **Učni zavod Korepetitorij otvarja pouk za dijake srednjih, meščanskih in ljudskih šol.** Vse one in privatnike, ki ne bodo imeli rednega pouka, bomo poučevali po učnem načrtu. Prijavite se čimprej, ker bo število zaradi uspeha omejeno. Prospekti na razpolago! Vpisovanje dnevno od 8 do 12: Mestni trg 17, I. nadstropje.

u— **Pričetek pouka tujih jezikov** (nemščine, francoščine, italijanščine, angleščine) 15. t. m. Prav tako se otvarjajo posebni jezikovni tečaji za dijake. Pouk najboljši! Vpisovanje dnevno od 8 do 12: **Učni zavod Korepetitorij.** Mestni trg 17, I. nadstropje.

u— **Radio popravila** Vam točno in z jamstvom ter s predhodnim pregledom in proračunom izvrši tvrdka Philips-Radio, Ulica 3. maja 6.

—u **Učbenik za angleški jezik,** ki ga je priredil univ. lektor prof. dr. Janko Kotnik, bo izšel začetkom prihodnjega meseca v založbi knjigarne Tiskovne zadruge v Ljubljani. Kdor učbenik v imenovani knjigarni (Selenburgova 3) v naprej naroči do 30. oktobra t. l., ga dobi za 50 lir.

Iz Gorenjskega

»Zmaga bo naša!« Pod tem geslom se že zbirajo od 22. do 24. t. m. koroški možje in žene na javnih zborovanjih, da izpričajo nezlomljivo vero v Adolfa Hitlerja. Koroški dnevnik je 22. t. m. objavil obširen spored zborovanj v vseh večjih krajih na Koroškem. Okrožni vodja dr. Rainer je govoril snoči v Reichenfelsu (Volšperk).

Smrt starega zdravnika. V Beljaku je umrl medicinski svetnik dr. Rudolf Kattnigg, ki je bil med najstarejšimi koroškimi zdravniki. Klub visoki starosti je še do nedavna stal v službi trpečih. Bil je dober glasbenik, njegov sin prof. Rudolf pa je znani skladatelj.

Trije poreščenci pri požaru. Zaradi kratkega stika je nastal velik požar na Esterlovi kmetiji pri Velikovcu. Pri gašenju se je ponesrečil 14letni posestnikov sin Janez Esterl, ki si je na črepinjah porezal noge. Na 37letnega posestnika Primoža Kariža se je zrušila stena; dobil je notranje poškodbe ter se mu je zlomila leva noga v kolku. Nadalje so ruševine zadele 39letnega posestnika Friderika Anwanderja, ki je bil poškodovan po obrazu in životu. Reševalci so vse tri prepeljali v celovško bolnišnico.

Obvestilo „Prevoda“
Razdeljevanje živil za oktober in prvo polovico novembra

Trgovci in zadruge v Ljubljani naj dvignejo v uradu na Novem trgu št. 4/II nakazila za maslo in marmelado za oktober in obenem nakazila za živila za prvo polovico novembra po naslednjem redu: 25. oktobra od A—I, 26. oktobra od J—L, 27. oktobra od M—P, 28. oktobra od P—Ž.

Potrošniki bodo prejeli od 28. t. m. dalje z oktobrsko živilsko nakaznico na odrezke za maščobe štev. 25—31 po 10 dkg surovega masla (oni, ki nimajo pravice do trdih maščob, prejmejo pa 1 dcl olja) in na odrezek št. 913 po 15 dkg marmelade.

Razdeljevanje moke

Pojasnjujemo, da so čisto pšenično moko prejeli samo oni trgovci, ki so že izčrpali zalogo prejšnje enotne moke. Kdor pa je imel še staro enotno moko, je moral odprodati najprej to in je šele potem dobil novo moko, odnosno jo bo dobil.

RADIO LJUBLJANA

NEDELJA, 24. OKTOBRA

8.30—9.00: Jutranji pozdrav. 9.00—10.00: Nemški reki in napevi. 10.00—10.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 10.15—10.40: Orgelska glasba in versko predavanje. 11.30—12.00: Prireditev slovenskih domobrancev. 12.00—12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert glasbe za razvedrilo. 14.00—14.15: Poročila v nemščini. 14.15—15.00: Pozdrav iz domovine; koncert Radijskega orkestra in Komornega zbora, vodi dirigent D. M. Šijanec. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.45: Popoldanski koncert. 17.45—18.00: Kmetijsko predavanje. 19.00—19.30: Koncert dueta harmonik. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. Poročila nemškega vrhovnega poveljstva v italijanščini. Napoved programa za naslednji dan. 19.45—20.00: Mala medigra. 20.00 do 20.15: Poročila v nemščini. 20.15—21.00: Operna glasba. 21.00—22.00: Koncert Malega orkestra, vodi Stojan Stenovic. 22.00—22.10: Poročila v nemščini.

PONEDELJEK, 25. OKTOBRA

8.30—9.00: Jutranji pozdrav. 9.00—9.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.20—12.30: Glasbeni uvod. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert glasbe za razvedrilo. 14.00—14.15: Poročila v nemščini. 14.15—15.00: Popoldanski koncert. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.45: Popoldanski koncert. 17.45—18.00: Zdravniška ura. 19.00—19.30: Koncert Vaših muzike. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. Poročila vrhovnega nemškega poveljstva v italijanščini. Napoved programa za naslednji dan. 19.45—20.00: Mala medigra. 20.00—20.15: Poročila v nemščini. 20.15—21.00: »Glasba velikih mojstrov«. Igra Radijski orkester, vodi dirigent Drago Marjo Šijanec. 21.00—21.10: Razgled po svetu. 21.10—22.00: Pevci in instrumentalisti. — Sodeluje kvartet »Heyne«. 22.00—22.10: Poročila v nemščini.

KRIŽANKA

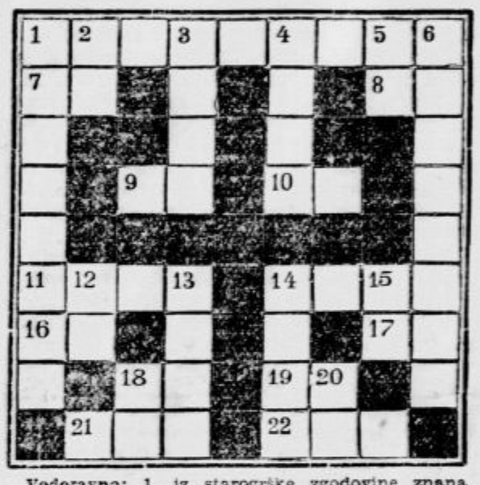

Vodoravno: 1. iz starogrške zgodovine znana morska ožina, 7. veznik, 8. kratica k naslovom bivših ministrov, 9. črka v abecedi (pogovorno), 10. osebni zaimek, 11. časovni prislov, 14. zadnje ležišče, 16. kratica za dogodek tekočega leta, 17. oblika glagola biti, 18. nikalnica, 19. rimski denar, 21. ovratna ruta, 22. potomec.

Navpično: 1. naprave za odjem vode v cestnih vodovodnih omrežjih, 2. glavni števnik, 3. evropski ognjenik, 4. del roke ali noge, 5. kratica za neznana imena, 6. ena najstarejših izumrlih živali, 12. znak za lahko kovino, 13. ujeda, 14. zvok, sloves, 15. predlog, 18. znak za prvino v vsakdanji začimbi, 21. znak za kamenotvorno prvino, oblika glagola biti.

Rešitev križanke 21. oktobra

Vodoravno: 1. Finžgar, 6. bon, 7. hip, 9. er, 10. ago, 12. že, 13. globa, 15. krilo, 18. ako, 20. nor, 22. li, 23. kan, 24. de, 27. ana, 30. Noe, 32. Zn (cink), 33. ara, 35. br, 36. plata, 37. Rb (rubidij), 39. un, 40. okrasek.

Navpično: 1. for, 2. in, 3. žagovina, 4. ah, 5. riž, 6. bes, 8. ped, 10. Al(uminij), 11. ob, 14. Valvazor, 15. ko, 16. on, 17. Prešeren, 19. ki, 21. od, 25. pa, 26. on, 28. N. N., 29. rada, 31. ob, 33. al, 34. at(mosfera), 38. bo, 39. uk.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Nedelja, 24. oktobra, ob 16.: **Nevesta s krono.** Izven. Cene od 18 lir navzdol.
Ponedeljek, 25. oktobra: Zaprto.

OPERA

Nedelja, 24. oktobra, ob 16.: **Netopir.** Operета. Izven. Cene od 32 lir navzdol.
Ponedeljek, 25. oktobra: Zaprto.

Strauss: »NETOPIR«. Zaradi obolelosti D. Čudna bo pel partijo Alfreda B. Sancin. Opereta v treh dejanjih. Osebe: Rozalinda — Mlejnikova, Eisenstein — M. Sancin, Adela — Ribičeva, Blind — Jelnikar, Falke — Frelih, Frank — Janko, Orlovski — Drenovec, Ida — Japljeva, Melanija — Koširjeva, Žaba — Rus. Dirigent: Samo Hubad, režiser: E. Frelih, koreograf: P. Golovin.

---

pol milijona. Toda, tudi njegovemu sinu ne dam hčerke. Kaj pravite k temu?«

Doktor skomiga z rameni. Nestrpno čaka na odgovor. Najrajši bi se izmuznil.

»Zdaj vidite, gospod doktor, da sem vam popolnoma odkril svoje karte. Nimam pred vami nikakih skrivnosti. Zdaj sem podjetnik in trgovec, ki računa popolnoma odkrito. Vi me gotovo razumete. Pred trenutkom ste zaprosili za roko moje hčerke. Pravim vam, da soglašam. Dovolim, da si vas hčerka vzame. Ne dam je niti mlademu Mokarju niti mlademu Topolniku.«

Doktor je buljil negibno v podjetnikove oči.

»Še nekaj, gospod doktor! Ne le, da vam dam svojo hčerko, dam vam tudi njej pripadajočega pol milijona. To boste pa tudi razumeli, da ga ne dobite takoj v roke. Zaenkrat boste prejemali le pravilne obresti od tistega pol milijona. To pa zato, da bi vas lahko imel nekako v roki, da ne bi mogli uporabiti hčerkinega denarja za kakšno zahtevnejšo žensko. Saj me razumete, za kakšno ljubico. Vi boste spoštovali in cenili ženo zaradi tistega pol milijona in zaradi poznejše dedščine in zato, da vas je napravila za bogataša. Vi ji boste hvaležni, da boste dobivali poleg svoje plače še obresti od naloženega kapitala, obenem se boste pa lahko, če vam ne bo več ugajalo, požvižgali na svojo službo. Bogat ženin bi nikdar tako ne cenil svoje žene. Morda bi me kdaj še nadlegoval zaradi denarja. Na vas se pa zanesem. Lahko boste tudi pristopili v moje podjetje kot solelavec. Če pa se vam bo hotelo, pa se vpišete na tehniki in študirate rudarstvo. Časa boste imeli dovolj. Torej, vidite, da sem previden trgovec. Zato se boste nekoč še s hvaležnostjo spominjali svojega tasta Lapornika. Ali ste zadovoljni?«

Doktor se je vzravnal in odgovoril podjetniku brez presenečenja in mirno: »Spoštovani gospod podjetnik, oprostite da sem vas nadlegoval! Vašo hčerko ljubim tako goreče, da umikam prošnjo za roko vaše hčerke. Gospod podjetnik, klanjam se vam najglobokeje . . .«

Večni plamen

Sumako Matsui se oblači za oder. V svojem tesnem, s pestrimi cveti poslikanem »tibanu«, spodnjem oblačilu japonske žene, čepi zamišljeno pred zrcalom. Mehanično si ureja kakor noč črne lase, mehanično se oblači v evropsko večerno obleko in njene male roke mu gladijo gube. Tu in tam se bliskajo briljanti kakor izgubljene rosne kaplje, ali pa visijo biseri kakor velike, težke solze.

Sumako Matsui se zna oblačiti, kakor zna zajemati globoko skrita dušna stanja z neposnemljivo popolnostjo iz svojih ulog. Najsi igra Noro iz Ibsenove drame ali Ofelijo iz Shakespearovega »Hamleta« ali Wildovo Salomo, vsakokrat je gledališče Yurakuza v Tokiu razprodano. Kajti bolečina, blaznost, slasti, lahkomiselnost, potrtost ali blaženost ječijo, se jočejo, vriskajo in vzdihujejo iz njene igre.

Ne moreš ji primerjati niti Sade Yako, niti Hanake. Sumako Matsui se ne da primerjati z nobeno drugo tragedko svojega plemena in svoje dobe.

Z drhtečimi prsti je dokončala svojo zunanjost. Samo stara Kubu San, njena nekdanja dojilja, ji sme pri oblačenju pomagati. Z njeno pomočjo si vrže s srebrom vezeni plašč preko ramen in obstoji še enkrat z ocenjujočim pogledom pred zrcalom. Ali je to res njena podoba, ki strmi iz ogledala vanjo? To je kakor lepa, tenkoudna lutkica, ki bi delala čast vsaki visokorodni dami. Toda Sumako Matsui to ni.

Ali si ni pravkar obrisala solzo? In ali ni komaj slišen vzdihljaj veljal najglobljі sreči njenega življenja Šimamuri, nedavno umrlemu učenjaku? Šimamura, nje sončni žarek, nje življenjski drug, nje drugi jaz, je mrtev — a Sumako živi! Nežna svetovnjakinja v zrcalu se smeje kakor poreglјivo njenemu obupu. Zrcalna podoba je umetnica, je Sumako, ki jo vse proslavlja.

»Mraz me stresa,« pravi Sumako s tihim glasom. »Povedi me, ljuba stara San. Že v drugič je pozvonilo.« Kubu San jo je prijela za roko in ji jo ljubeče pobožala.

»Preveč se utrujaš, Sumako; tvoja roka je vroča.«

»Šimamura je mrtev,« pravi Sumako brez glasu. »Zemlja ne bo brez njega nikoli več lepa.«

Sumako Matsui je ta večer čudovito igrala. Ob koncu igre junakinja umre. Bila je smrt v lepoti, kakršno si žele vse plemenite duše, ki so se izgubile na svet. Bolje umreti v lepoti, nego živeti brez nje. Bolje zapreti za vselej, oči, nego da bi ti gledale zemljo brez cvetlic, dneve brez sonca. Bolje sladko spati, nego predajati se grenkemu smehu.

Junakinja igre, ena izmed tistih visoko razvitih zemskih likov, kakršne je svetovna literatura zadnjih desetletij mnogo ustvarila, je njena mojstrovina. V njej vriska srce, v njej ječi telo, v njej se lomi tiha, ljubeča duša. Sumako pa to vriskajočo radost doživlja in čuti pekočo bolečino, ki ju uteleša njena nadarjenost. Sumako Mitsui umira, kakor predpisuje uloga, umira med cvetlicami in neštetimi venci, umira z velikim plamenom ljubečih v srcu, ki ne more nikoli ugasniti, ker se obnavlja že od pamtiveka v srcu.

Gledalci pridržujejo dih, ko Sumako umira. A danes umira posebno lepo. Množica se ne more več obvladati, prinašajo ji še več cvetlic, dragocenih lilij in orhidej, jabolčnih cvetov in zlato vezenih zastavic, da bi jo počastili.

Ko je vse končano, se Sumako počasi dvigne, čisto počasi. Saj je umrla in ne ve več, kaj pretresa žive ljudi. Mehanično seže po srebrno lesketajočem se plašču, ki ji ga podaja Kubu San.

»Nocoj me ne spremljaj,« pravi Sumako z odvrnjenim obrazom.

»Saj se vsa treseš, Sumako! In kako tuje ti žari oko! Poklicala bom zdravnika.«

Sumako se skuša nasmehniti, pa ne more. »Šimamura je mrtev — kaj mi more pomagati zdravnik? Pa stori tako, če se ti vidi dobro, ljuba stara San. Ne branim ti.« Kubu San jo prime za roko, vročo roko, ji jo poljubi in odhaja jokajoč.

Dolgo je morala ležati Sumako, preden se je mogla ločiti od podob svojega spomina. Vedno znova je gledala Šimamuro, učenjaka, luč svojega življenja, svojo plemenito dopolnilo. Vedno znova je čutila njegove poglede na sebi in slišala njegovo govorjenje, ki je njegovo blagoglasnost ljubila nad vse. Šimamura je mrtev, pravijo ljudje.

Pa je ločitev med ljubečimi mogoča? Ali niso bili z dušo ljubeči že vso večnost zvezani drug z drugim, pa čeprav v drugačni obliki? Ali je življenje kaj drugega nego iskanje večnega plamena, v katerem gorita dve srci, da bi se za vedno pretopili drugo v drugo?

»Šimamura ni mrtev,« šepeče Sumako v zavesti skorajšnjega svidenja. »Ti si moj in jaz sem tvoja, kakor pripada dan noči in noč dnevu. Drug v drugem nahajata rešitev večne uganke. Ljubljeni, pozdravljam te!«

Z naglimi kretnjami je zbrala vse cvetlice, ki jih je prinesla Kubu San z odra. Bile so gore dišečih lilij, orhidej z lilastimi in zlatobarvnim cveti in vencev brez števila.

Cvetlice polaga posamez nase. In male roke ji pri tem trepetajo. Tako se je poslovila od življenja . . .

Kakor ptiček, ki v gozdu zmrzne, kakor cvet, ki je odcvel, kakor luč, ki ugaša, je šla velika Sumako Matsui tja preko. Na njenih ustnicah je še ostal nasmeh, ki ga ume samo, kdor čuti domotožje. Domotožje osamljenih po nirvani.

ŽIMO ZA ŽIMNICE
NUDI NAJUGODNEJE IZ LASTNE NAJMODERNEJŠE HIGIJENSKO UREJENE TOVARNE

„ŽIMA" MILAN JAGER
Tovarna: FUŽINE Prodajalna: Sv. Petra cesta 17

ŠČETKARSKE IZDELKE
VSEH VRST NUDI NAJUGODNEJE — NA DEBELO — IZ LASTNE TOVARNE

Mali oglasi

Kdor išče službo plača za vsako besedo L —.30, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 2.— Najmanjši iznos za te oglase je L 7.— — Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 1.—, za vse druge oglase L —.60 za besedo, za drž. in prov. takso L —.60 za dajanje naslova ali šifro L 3.— Najmanjši iznos za te oglase je L 10.—

Tel. 40 88
DRVA PREMOG GOMBAČ Gledališka 14

Službe išče

ZOBOTEHNIK popoln, išče mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zobozdravnik«. 18375-1

SAMSKI GOSPOD, star 33 let, vajen trgovine in gostilne, išče zaposlitve. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vesten, marljiv«. 18403-1

OTROŠKA SESTRA diplomirana, gre k dojenčku al predšolskemu otroku. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Deca«. 18463-1

MLADO DEKLE pridno, pošteno, vajeno vseh gospodinjskih del, išče službo s 1. nov. v dobri hiši. Naslov v vseh posl. Jutra. 18476-1

GOSP. POMOČNICA išče zaposlitev pri boljši mali družini. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gospodinjska«. 18475-1

POSTREŽNICA poštena in čista, išče službo za ves dan v mestu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Postrežnica«. 18534-1

MLADO DEKLE revno, brez staršev, išče službo prodajalke v pekarni, zelenjadni trgovini, trafiki, slaščičarni ali podobno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Začetnica«. 18320-1

19 LETNO DEKLE z meščansko šolo, vajena vsakega dela, išče primerno zaposlitev za čez dan. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zmožna in poštena«. 18306-1

KUHARICA ki opravlja tudi vsa druga hišna dela, strogo poštena in varčna želi službo za 15. november. Ponudbe z informacijami na ogl. odd. Jutra pod »Strogo zanesljiva«. 18305-1

Službo dobi

GRADBENO PODJETJE, išče za dela pri železnici: 100 težakov, 20 zidarjev, 2 polirja, 2 strojnika. Javiti se 25. okt. med 9. in 10. uro pri kurilnici na Gorenjskem kolodvoru. 18241-1a

IŠČEM ZA TAKOJ: 4 pečarje in polagalce ploščic, 4 pleskarje, 4 slikarje, 2 elektromonterja in 2 monterja za centralne kurjave. Prijave sprejema dnevno od 9. do pol 13. ure Tehnična pisarna inž. Jos. Otahal, Frančiškanska 10, dvorišče. 18252-1a

KUHARICA, sposobna, z daljšo prakso, ki bi opravljala tudi vsa hišna dela, dobi dobro službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poštena, zanesljiva«. 18298-1a

POSTREŽNICO iščem. Zaposlitev po dogovoru. Kodeljevo, Klunova 10. 18384-1a

FRIZER. POMOČNICO vsestransko izvežbano — sprejmem za stalno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samostojna«. 18436-1a

KROJ. POMOČNICO izurjeno v izdelavi plaščev in kostumov — sprejme takoj salon »Dorca« — Ljubljana, Tavčarjeva ulica 3-1. 18519-1a

MLADO DEKLE inteligentno, za vzgojo in sprehode mojih otrok — iščem za takoj. Pismene ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod »Vzgoja«. 18509-1a

GOSP. POMOČNICO z dobrimi spričevali ali priporočili, sprejmem k tričlanski družini. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 18444-1a

BRIV. POMOČNIKA ali vajenca, kateri že dela, takoj sprejmem. Poleg plače nudim prazno stanovanje s kuhinjo. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18436-1a

BRIV. POMOČNIKA in vajenca, sprejmem takoj. Rudolf Zakovšek, brivec — Ljubljana, Poljanska 51. 18518-1a

FRIZER. POMOČNICO sprejmem. Drago Vorina — Pred škofijo 10. 18479-1a

STAREJŠO OSEBO katera bi lahko od časa do časa nadzorovala malo gospodinjstvo, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Strogo poštena«. 18469-1a

POMOČNICO s kavcijo, za samostojno vodstvo špecerijske trgovine na deželi, ali vajenko, ki se je že učila in za poštenost jamčijo starši, sprejmem. Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod šifro »Takoj služba«. 18542-1a

SLUŽKINJO pošteno, sprejmem v stalno službo. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18556-1a

SNAŽNO DEKLE sprejmem k otrokom. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18664-1a

PRIDNO DEKLE sprejmem takoj k otrokom. Oskrba v hiši. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljubiteljica otrok«. 18665-1a

SLUŽKINJA poštena in pridna, vajena vseh del, dobi službo. Hrana in plača dobra. Lepodvorska 34. 18662-1a

HIŠNA POMOČNICA, ki opravlja vsa hišna dela in dobro kuha, dobi službo. Hrana in plača dobra. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18531-1a

ČEV. POMOČNIKE sprejmem takoj. Mirje št. 4. 18621-1a

FOTOPOMOČNIKA pomočnico sprejme takoj pod ugodnimi pogoji »Fototehnika«, Bleiweisova 15. 18571-1a

POSTREŽNICO pošteno in hitro, mlajšo moč, iščem. Naslov v vseh posl. Jutra. 18488-1a

ČEV. POMOČNIKA za šivanja in zbita dela, sprejmem takoj. Dam brezplačno stanovanje kot sostanovalec. Pirnat Bruno, Ižanska 53. 18376-1a

GOSP. POMOČNICA vajena samostojnega gospodinjstva, pridna in poštena, ki želi dobro in stalno službo, dobi mesto k maločlanski družini. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober postopek«. 18536-1a

POSTREŽNICO pošteno, sprejmem. Dobi sobico in plačo. Slomškova 15-I, desno. 18533-1a

TRGOVSKI SLUGA mlajša moč, dobi stalno zaposlitev. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pošten in priden«. 18500-1a

DELAVKO za trgovino iščem. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod: »Poštenje in delo je prvo na svetu«. 18439-1a

SLUŽBO na Gorenjskem dobijo: 4 natakarice - servirke (z znanjem nemščine), 1 dekle k otrokom (dobrosrčna in zdrava), 1 hlapec in 1 točaj (Schankbursch). Zglasiti se je 25. t. m. v dopoldanskih urah v Rožni ulici 5 (pritličje). 18328-1a

DEKLE-POSTREŽNICO iščem za ves dan, k dvem odraslim in otroku. Naslov v vseh posl. Jutra. 18659-1a

DVA POMOČNIKA precizne mehanike, vajenega vseh popravil nalivnih peres, rabimo. Plača zelo dobra in stalna služba. »Everest«, Prešernova 44. 18587-1a

POSTREŽNICO za štirikrat tedensko, sprejme: Kušar, Miklošičeva c. 13-III. 18491-1a

BRIV. POMOČNIKA sprejmem v stalno službo takoj ali po dogovoru. Tedenska plača 220 lir. Ponudbe na oglasni oddelek Jutra pod »Brivski pomočnik«. 18492-1c

POMOČNICO in praktikantko, sprejme takoj šivilja. Naslov v vseh posl. Jutra. 18591-1a

AVTOMEHANIKE avtokleparje, lakirarja in vajence, sprejmemo takoj. Merkur, Puharjeva 6. 18617-1a

INŽENIRJA - KEMIKA išče tovarna izven Ljubljane na bivšem ozemlju dravske banovine. Tudi začetnik! Takojšen nastop! Mesto nudi mnogo možnosti za razvoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Marljiv«. 18588-1a

Vajenčke

DEKLICA revnih staršev, želi dobiti mesto šiviljske vajenke! — Poizve se od 9. do 12. ure v soboto in ponedeljek v Cojzovi ul. 9, pritl., desno. 18434-44

UČENKO sprejme: Modni salon Sedej-Strnad, Prešernova 3. 18548-44

VAJENCA ali vajenko za fotografsko stroko, sprejme Atelje Viktor, Puccinijeva 4. 18599-44

VAJENCA [illegible] takoj sprejmem. Merkur, Puharjeva 6. 18616-44

15—16 LETNEGA fanta sprejmem kot pomožno moč v mizarsko delavnico. Primerna plača. Svetek, Karlovška 1. 18647-3

Zaslužek

POUK KLAVIRJA nudim 2krat tedensko po 1 uro za mesečni honorar 50 lir. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18370-3

ANGLEŠČINO poučujem. Lahka, uspešna metoda, izgovorjava dovršena. Pridem na dom. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 18377-3

VESTEN UČITELJ pride za 8—10 lir poučevat na dom: violino, za mojstrski izpit, nemščino, italijanščino ter vse predmete ljudskih in nižjih srednjih šol. Naslov oddajte v trgovini K. Pučnik, Frančiškanska 3. 18429-3

KRZNAR modernizira plašče, popravlja kožuhovino in izdeluje prinešene kože. Kovačič, Stari trg 21, II, v hiši kavarne Zalaznik. 18607-3

ŠIVILJO NA DOM za različna dela, sprejmem. Zglasiti se med 11. in 12. uro dop. Maček Trstenjakova 3. 18551-3

PUSTITE SKRBI in ne mučite se sami zaradi učnega uspeha svojih otrok! Vse Vam pomaga, poučuje za ljudsko in nižjo srednjo šolo in nadzoruje diplomiran učitelj. Pridem na dom. Ponudbe pod »Učitelj« na ogl. odd. Jutra. 18304-3

POSREDNIK, ki ima znanstva z imovitimi krogi, ima priliko prodati zaželjen lep predmet za damo. Naslov v oglas. odd. Jutra. 18365-3

DOBER POSTRANSKI ZASLUŽEK dobe gospodične, upokojenci in sluge s trgovskim čutom. Oglasite se med 10. do 12. uro dopoldne. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18495-3

Prodam

PREMOG DRVA
I. Pogačnik
LJUBLJANA, Bohoričeva ulica 5
Telefon 20-59

ROČNI VOZ nov, močan, na dveh kolesih, pripraven za trgovca ali obrtnika — prodam. Mariborska ul. 25-I, nasproti Stadiona. 18240-6

RADIO Tesla Mediator N 4, izvrsten, zelo dobro ohranjen, prodam. Naslov ali ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »5000«. 18244-6

BREZOVE METLE, držaje za lopate, omela itd. dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29 in Maistrova 10. 18274-6

POSODO za kisanje zelja dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. 18273-6

PISALNI STROJ Underwood, skoraj nov, prodam. Simandl, Dvořakova 3. 18317-6

NOVI ZABOJI prazni od tobačnih izdelkov so stalno naprodaj v Glavni zalogi tobaka, Gradišče št. 4. 18356-6

KUHINJSKO OPRAVO moderno, proda Krže — pohištvo — Vrhnika. — Na ogled v skladišču v Ljubljani, Bleiweisova c. štev. 47, poleg kavarne Majcen. 18378-6

ELEKTROMOTOR 20 PS, 380 Volt, 50 Period, 970 obratov na minuto, popolnoma nov, ugodno prodam. Pojasnila »Elhoma«, J. Slejko, Sv. Petra c. 5. — Telefon 26-91. 18368-6

PRAŠIČA za rejo, teškega 60 kg, prodam. Pod Ježami 17. 18364-6

POHIŠTVO spalnico (orehovo imitacijo) ter več kompl. kuhinjskih oprav, proda Kurnik Jože, mizar, Ljubljana, Zg. Šiška — Pod hribom 28. 17824-6

ZIMSKI SUKNJI skoraj novi, prvovrstno blago, prodam. Ogled: med 13. in 15. uro. Naslov v vseh posl. Jutra. 17878-6

PREDVOJNO BLAGO za moško suknjo prodam. Naslov v vseh poslov. Jutra. 18335-6

SESALKA centrifugalna, sklopljena z elektromotorjem, 1 glava amerikanska in stroj za brušenje žag, naprodaj. — Vprašati Rozman, Karlovška 15. 18337-6

NOVE KAPNE blazine in male pernice; zimski plašč za deklico 10 do 12 let; zimski plašč in obleka za fantka 5 do 7 let, prodam. Kremžer, Mandelčeva 15, I, Trnovo. 18363-6

MODERNO SPALNICO proda mizarstvo, Josip Goljar, Gerbičeva ul. 51, Trnovo. 18372-6

OTROŠKI VOZIČEK globok, predvojni, košaro, 2 mali žimnici, novo kopalno kad, novo puhovo pernico in druge otroške predmete — vse novo in nerabljeno, ugodno prodam. Weissbacher, Dunajska c. 66. 18376-6

ROČNI VOZIČEK nov, nosilnost 300 kg — ugodno prodam. Polše Jože, Tomačeva 79. 18379-6

OTROŠKI VOZIČEK globok, dobro ohranjen — prodam. Naslov v vseh posloval. Jutra. 18383-6

DAMSKE ČEVLJE št. 37 in športni suknjič, prodam. Naslov v vseh poslov. Jutra. 18385-6

KRATEK POVRŠNIK zimski, iz angleškega blaga, za srednje velikga gospoda, prodam. Ogled v nedeljo dopoldne. Naslov: Šuštar Ivan Celovška c. 62-II. 18432-6

MOŠKO SUKNJO srednjeveliko in kožuh, prodam. Dobro ohranjena! — Poljanski nasip 32. 18430-6

PESO prodam. Naslov v vseh posloval. Jutra. 18431-6

HLADILNO OMARO elektro-avtomatsko, za gostilno, prodam. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Takoj uporabljiva«. 18426-6

DAMSKI PLAŠČ, marengo, zimski, predvojno blago, za visoko postavo, skoraj nenošen, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18427-6

ŽIVLJENJE in SVET kompleten, 8 letnikov, 16 knjig, prodam. — Levec, Glinška 3. 18423-6

KUH. KREDENCO, dobro ohranjeno, prodam za 1000 lir. Svetosavska 6, podpritličje, Bežigrad. 18424-6

ČEVLJ. ORODJE, prodam. Poljanska 52. 18408-6

RABLJENO POHIŠTVO nakupuje in prodaja Trgovina »Ogled«, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo). 18407-6

4 OKNA ZA TOPLO GREDO, skoraj nova, ter 3-cevni radio aparat »Orion«, zelo ugodno prodam. Bratovž, šola v Zg. Šiški. 18402-6

35 SODČKOV 100 litrskih, prodam. Za celo partijo po 60 lir komad. »Papirocel«, Lepodvorska 23. 18401-6

TULIPANE in hiacinte (večja množina) španski bezeg, cepljen, plezalke, vrbe žalujke, glicinije, Klematis, modri in rdeči, Prunus triloba, razno cvetlično grmičevje — proda Polše. Mala vas 40. Dostavim na dom! 18404-6

BLAGO za plašč, čista volna, prodam. Močnik, Šiška, Celovška c. 99. 18405-6

KLAVIR marke »Skop«, metalne konstrukcije, v zelo dobrem stanju, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18393-6

ZLATO URO, kopalno banjo, ženski plašč z kožuhom, prodam. Ul. na grad 1. 18389-6

PISALNI STROJ nov, večji, prodam. Poizvedbe Korunova ul. 10 pri C. J. 18390-6

RADIO APARAT, nov, 3+1-cevni, ugodno prodam. Naslov v vseh poslov. Jutra. 18435-6

GRAMOFON nemške znamke, prodam. Nunska 3. 18437-6

ŽENSKE ČEVLJE močne, št. 38 in črn zimski plašč, prodam. Poizve se Igriška 10, brivec. 18438-6

DIS 1909, LZ 1885, 1888, Angelček 1926—1931, Vrtec 1925, 1928—1932, prodam. Naslov pove oglas. oddelek »Jutra«. 18513-6

MLADO KOZO dobre pasme, prodam. Vprašati: Livada 25 — ob Ižanski cesti. 18505-6

MOŠKI TRENČKOT, lisičjo boo in gumasto pelerino za enoletnega, prodam. Rimska cesta št. 7, vrata 1. 18507-6

ŠKORNJE štev. 39, skoraj nove, primerne tudi za damo, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18490-6

SUKNJO za srednjo postavo, prodam za 600 lir. Vodnikov trg 4-I. 18447-6

MOŠKI PLAŠČ zimski, moder, volna — prodam. — Ogledati na Celovški cesti 94-II. 18450-6

KLAVIR, HARMONIKO z 80 basi in registri, izvrstno po tonu in izdelavi, ugodno prodam. Ogledati med 10. in 15. uro. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18445-6

OTROŠKI VOZIČEK športni, še dobro ohranjen, naprodaj v Tugomerjevi ulici 21. 14848-6

DUBL-BLAGO za suknjo, blago za obleko in preprogo, prodam. — Stari trg 28-I, desno. 18449-6

ČRNO SUKNJO in trenčkot prodam. — Ogled med 9. in 12. — Mrak, Ariele Rea 10, pritličje. 18446-6

2 FOTO-APARATA znamke Voigtländer Skopar 1:3,5 in Agfa Solinar 1:3,5, ugodno prodam. Ogled v nedeljo med 9. in 15. uro popoldne. Klarič, Ciril Metodova 37a-II — (bivša Tyrševa). 18441-6

ŠIVALNI STROJ krojaški, original »Singer«, dobro ohranjen, prodam. Preradovičeva ulica 12, podpritličje. 18443-6

SLOVAR angleško - slovenski, še nekaj vezanih izvodov, proda Strnad, Postojnska 11. 18452-6

UMETNIŠKE SLIKE znanih domačih umetnikov, Sternen, Vavpotič, Jakac itd., radi pomanjkanja prostora — ugodno prodam. Ogled v nedeljo med 9. in 15 uro popoldne. Klarič Ciril Metodova 37a-II (bivša Tyrševa) 18440-6

OTROŠKI VOZIČEK globok, moško suknjo, trieder in srebrni pribor, prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 18514-6

DVOKOLO v dobrem stanju in nov voziček na 4 kolesa, ter voziček na 2 kolesi prodam. Poizve se pri hišniku v Slomškovi 9. 18511-6

TEHTNICO decimalno, 200 kg in gojzerje št. 42, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18517-6

DVE OMARI skoraj novi, za perilo in obleko, prodam. Pojasnila pri Grahli, Resljeva c. 20. 18466-6

OTROŠKI VOZIČEK globok, dobro ohranjen, predvojni material, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18464-6

2 ŽENSKA PLAŠČA suknjič za srednjo postavo in čevlje, primerne za delavca št. 43—44, prodam. Križevniška 4-I. 18459-6

MOŠKO KOLO znamke »Wanderer«, skoraj nov in visoke otroške čevlje št. 34, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18460-6

POHIŠTVO. Več pleskanih spalnic in kuhinjskih oprem ter posamezne komade Vam nudi ugodno Mizarstvo »Sava«, Miklošičeva cesta. 18462-6

POHIŠTVO nekaj rabljenega in 1 kranen ovratnik iz skunksa, dobro ohranjen, ugodno prodam. — Streliška 24, Srlj. 18477-6

OTROŠKI VOZIČEK globok, naprodaj na Tržaški cesti štev. 24-I. 18544-6

AVTO DKV, nov, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18461-6

APARAT za trajno ondulacijo, globok otroški voziček in otroško košaro, vse dobro ohranjeno, prodam. Prime Jakob, brivec, Dolenjska c. 102. 18458-6

ZIMSKI PLAŠČ za 12—14 let staro deklico, popolnoma nov, moške lak. čevlje štev 42; moški dežni plašč; prodam. Kotnikova 17, vis. pritl. 18467-6

DAMSKI PLAŠČ zimski, za vitko postavo, iz prvovrstnega predvojnega blaga, prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 18547-6

RAČUNSKI STROJ tovarniško nov, prodam Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 18545-6

RADIO APARAT 5cevni, znamke »Cenith« prodam. Ogledati med 11. in 13. uro. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 18543-6

RADIO-APARAT, amerikanski, 8 cevni, z rezervno garnituro žarnic, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18661-6

TRAVERZO 4.80 m I profila 22, prodam. Florjanska 30. 18669-6

HARMONIKO kromatično, z 80 basi, 3 registri, »Scandalli«, prodam s kovčegom. — Florjanska 30, I. 18667-6

BAROČNO MADONO (oljnata slika) prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18532-6

MODERNE SPALNICE in kuhinjske opreme prodaja mizarstvo Vidmar, Vodnikova 31. 18677-6

2 PARA ČEVLJEV, moških, št. 39 in 40, prodam. Jenko V., Vič, Obrtniška 10. 18676-6

SAMSKO SPALNICO, malo rabljeno, prodam. Poizve se: Cesta v Koseze 38. 18675-6

OVALNO MIZO, raztezno, 4 fotelje, sobno kredenco, ogledalo, lestenec prodam. Ogled vsako dopoldne. Jeranova 2, I. 18610-6

KRZNEN PLAŠČ biberet, prodam. Kovačič, Stari trg 21, II, v hiši kavarne Zalaznik. 18608-6

RADIOAPARAT najnovejši, ugodno naprodaj. Naslov v oglas. odd. Jutra. 18606-6

TULIPANE večjo množino čebulic izbranih sort »Darvin«, prodam po 10 centesimov komad. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18626-6

LEPA POSTELJICA za dojenčka in športni voziček, skoraj nov, naprodaj. Naslov v oglas. odd. Jutra. 18627-6

KITARO, klavir, harmoniko z 12 basi »Frontalini« ter črne ženske ševro čevlje, visoke, št. 37.5, vse dobro ohranjeno, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18628-6

LEICA SUMAR 1 : 2, Robot, Super Boldina, Retina in drugi aparati ugodno naprodaj. Fototehnika, Bleiweisova 15. 18635-6

OTROŠKI VOZIČEK globok, predvojno blago, prodam. Gerbičeva 24, Kolezija. 18623-6

VOLNENA KOSTUMA športni in črn, nova, predvojno blago, prodam. Sv. Petra 14, dvorišče, I. nadstr. 18622-6

MOŠKO OBLEKO temno, kronometer uro, činčila zajce, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18630-6

OTROŠKE GOJZERJE št. 28, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18590-6

MOTORNO KOLO 200 ccm, prodam. Oglarič, Tržaška c. 9. 18615-6

VOLNENO OBLEKO roč. delo in gojzarice št. 39, prodam. Vprašati Rimska c. 13, pritličje desno 18612-6

MOŠKO OBLEKO in suknjič, ugodno prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18573-6

DAMSKE ČEVLJE več parov od 38—42, skoraj nove, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra 18570-6

BLAGO za moški težki površnik in kratek, izdelan površnik iz predvojnega blaga, prodam. — Poljanski nasip 34 p., levo. 18558-6

MOŠKO KOLO dobro ohranjeno in rabljen gumi, poceni prodam. Gosposvetska 55 18560-6

KNJIŽNO OMARO iz mahagonijevega lesa in stoječo uro, ugodno prodam. Naslov: Čopova 1, prvi vhod, vrata št. 12. Ogled od 8. do 9. in od 12. do 14 ure. 18555-6

KISLO ZELJE novo, prvovrstno, dobite po dnevni ceni v zaželjeni količini pri G. Erklavec, Ljubljana, Povšetova 47. 18552-6

ZLATO VERIŽICO ovratno, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18553-6

2 TRICIKLA 1 rabljen, 1 nov in 1 motorni tricikelj za 1000 kg, zelo ugodno naprodaj. Šušteršič, meh. delavnica, Bleiweisova 13 (Figovec, levo dvorišče). 18584-6

NOVA KOLESA in nekaj rabljenih in več motornih koles, za znižano ceno naprodaj. Šušteršič, meh. delavnica, Bleiweisova 13 (Figovec, levo dvorišče). 18585-6

TOVORNI AVTO in poltovorni avto, v odličnem stanju, zelo ugodno naprodaj. Šušteršič, meh. delavnica, Bleiweisova 13 (Figovec, levo dvorišče). 18582-6

MOTORNA KOLESA znamke NSU, DKW in BMW, najnovejši modeli, ugodno naprodaj. Šušteršič, meh. delavnica, Bleiweisova 13 (Figovec, levo dvorišče). 18581-6

MAL-ovo ZGODOVINO slov. naroda, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18577-6

KAVČ orehov, politiran, prodam. Matjanova pot 13. Zg. Šiška. 18138-6

ČRNO SUKNJO fino, za starejšega gospoda, nizke postave, prodam. Certalič, Sv. Petra c. 47. 18539-6

»UNDERWOOD« pisalni stroj, izvrstno ohranjen, ugodno prodam. Interesenti naj puste naslov v ogl. odd. Jutra pod »Underwood«. 18585-6

MODER POVRŠNIK in temna, rabljena moška obleka, naprodaj. — J. T., Križevniška 4-I, desno. 18529-6

DVE KOLESI moško in žensko, prodam. — Kristan Franc, Bleiweisova 54 — meh. delavnica. 18527-6

LEP KAVČ ugodno naprodaj. Poizve se: Sodarska ul. 2a nad cerkvijo Sv. Florijana. 18598-6

SVILENA SITA za moko dobite še v zalogi pri »Ferrum«, Leon Stupica, železnina, Ljubljana, Gradišče št. 2 18549-6

3 NAGROBNE SVETILKE prodam. Kristan Franc, Bleiweisova c. 54, meh. delavnica. 18526-6

ŠIVALNI STROJ pogrezljiv, prodam. Resljeva 30, pritličje. 18523-6

MOŠKO SUKNJO zimsko, lepo, črno, za gospoda srednje postave, ugodno prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18515-6

DVE ZAJKLJI dobre pasme, z 9 in 7 mladiči in par moških, nizkih čevljev, zelo močnih št. 44 ter 3 pare visokih otroških do starosti 4 let, prodam. — Detelova ul. 6, na dvorišču. 18524-6

NOVE POLČEVLJE št. 41½, črne, iz nepremočljivega specialnega boksa, z dvojnimi podplati prodam. — Naslov v vseh posl. Jutra. 18525-6

GLOBOK VOZIČEK predvojni, naprodaj za 800 lir. Knezova 28. 18642-6

OTROŠKI VOZIČEK globok, predvojni material, dobro ohranjen, ugodno naprodaj. Marmontova 34. 18641-6

PISALNI STROJ dobro ohranjen, prodam Naslov v ogl. odd. Jutra. 18640-6

KISLO ZELJE IN REPO vsako količino, v sodčkih ali brez, dobavi zeljarna Homan, Sv. Petra cesta 81. 18650-6

HUDEGA PSA volčjaka, prodam ali zamenjam za manjšega psa-čuvaja. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18655-6

ŠIVALNI STROJ »Singer«, malo rabljen, prodam. Dolenjska št. 19-I. 18504-6

VINSKI SODI večja množina, 700, 400, 300, 100 l, ugodno naprodaj. Gostilna Na-na, Bleiweisova 12, Mitič. 18506-6

DAMSKI PLAŠČ zimski, nov, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18502-6

JEDILNICO dobro ohranjeno, prodam. Ogled med 13. in 15. uro. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18456-6

KOVČEG GRAMOFON »His Master's« s prevleko in ploščami, skoraj nov, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18457-6

NOVE ŠKORNJE črne damske št. 38, prodam. Mestni trg 12-II. 18481-6

MOŠKO SUKNJO zimsko, črno, skoraj novo, za večjo postavo, prodam. — Ogled od 1. do 4. ure. Naslov v vseh posl. Jutra. 18596-6

IZLOŽBENO OMARO veliko (150 x 150), inženirsko risalno mizo, mizo za delavnico, kuhinjsko mizo, predpečko, prodam. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 18192-6

JESENSKI SUKNJIČ nov s podlogo iz prejšnjega, novega blaga, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18279-6

DAMSKE ČEVLJE št. 38, skoraj nove, rjave, z nizko peto, prodam. Poljanski nasip 54. 18638-6

RJAVKAST SUKNJIČ dvovrstni iz najfinejšega predvojnega blaga za višjo postavo poceni prodam. — Postojnska 8. 18553-6

DOBERMANKO krasno psico, 2 leti staro, čistokrvno, tobačne barve, izborno čuvajko, poceni prodam. Hinko Privšek, Kolodvorska 7, hiša: »Ekonom«. 18654-6

ŽELEZEN ŠTEDILNIK emailiran, prodam. Poizve se Zaloška c. 69. 18652-6

KLAVIR, HARMONIKO novo, prodam. Ogled od 10. do 12. ure. — Cimerman, Bleiweisova 29-II. 18660-6

JEDILNI PRIBOR več garnitur in servise, namizne predmete, slike, ogledala, svetilke, fotelje, stole itd. proda pisarna Tribuč, nad florijansko cerkvijo. 18657-6

GOJZERJE dobre, št. 42 takoj prodam. Društvena 34. 18634-6

ZIMSKE ČEVLJE št. 43, tople, zamenjam. Mihalek. Gregorčičeva 23. 18633-6

JABOLKA 90 kg, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18557-6

PISALNI STROJ Underwood, skoraj nov, prodam. Semandl, Dvořakova 3. 18602-6

KAD ZA 400 LITROV prodam. Popravljam škafe in drugo posodo. Sodar, Celovška 42, dvorišče kisarne Vodnik. 18603-6

ŠESTDELNI HLEVČEK in dva zajca, poceni prodam. Rožna dolina, c. II. št. 12. 18604-6

LONČENO PEČ skoraj novo, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra Florijanska 26-I, Pertič. 18505-6

KLAVIR dobro ohranjen ugodno naprodaj. Naslov v vseh posl. Jutra. 18597-6

Kupim

STEKLENICE od konjaka, vermuta, buteljke itd., kupi Fr. Kham, Kongresni trg 8. 18216-7

ZELJNATE GLAVE kupuje Gospodarska zveza. Producenti dobijo prevoznice v njeni pisarni Bleiweisova c. 29. 18275-7

TRANSPORTER za geodetsko nanašanje in jeklen merski trak, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Transporter«. 18302-7

PREPROGO volneno, večjo in manjšo, najrajši perzijsko, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Preproga«. 18319-7

SVEŽO DETELJO kupi takoj Žegoza, Gallusovo nabrežje 33. 18362-7

PRAZNE STEKLENICE vseh vrst kupim in plačam po najvišji ceni. Guštin B., Vodnikov trg 2. 318-7

PRAZNE ŠKATLE od Mama mleka zopet kupujemo. B. Guštin, Vodnikov trg 2. J-324-M-7

RADIJSKE APARATE dobro ohranjene, kupuje tvrdka »Philips-Radio«, Ljubljana, Ulica 3. maja št. 6. 17516-7

RADIJSKI APARAT dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Radio«. 17517-7

PISALNI STROJ dobro ohranjen, kupim. Pellegrino, Kolodvorska ul. 8. 322-7

KOMODO Tremokasten, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Snažno«. 18064-7

»LEHRBUCH DER PATOLOGIE« (Ribbert) knjigo, kupim takoj oziroma vzamem na posodo proti visoki odškodnini. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18341-7

»WECK« KOZARCE kupim. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »Weckkozarci«. 18347-7

SNEŽKE ali škorenjčke za 2 letnega otroka, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Snežke«. 18350-7

ŠIVALNI STROJ diatonično harmoniko, košaro za otroka, kupim. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poceni«. 18373-7

DRVA ZA KURJAVO kupim. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Za trgovski lokal«. 18355-7

4 SODE, pločevinaste od benzina, nafte, olja ali slične, kupi »Motormetan«, Celovška c. 38. 18382-7

SLOVEN. SLOVNICO za višje razrede srednjih šol (avtor Breznik), kupim. Poslati Verdijeva 8, pritličje, desno — dopoldan. 18381-7

RETUŠPISTOLO za fotoslikarja, v dobrem stanju, kupim. Naslov v vseh posl. Jutra. 18409-7

ŠIVALNE STROJE vseh vrst, kupimo. Plačamo res dobro. Ponudite trgovini »Ogled«, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo). 18406-7

ŠIVALNI STROJ dobro ohranjen, radijski aparat Telefunken in trodelno omaro, kupim. F. Albreht, Stari trg 17-I. 18349-7

KLAV. HARMONIKO s 60 basi, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro ohranjena«. 18417-7

RAČUNSKI STROJ dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Računski stroj«. 18499-7

KNJIGO Neufert: Bauentwurfslehre ter 15. in 16. zvezek Malove »Zgodovine slovenskega naroda« — kupi inž. C., Rimska c. št. 19-I. 18487-7

DOBRO URO, prstan, uhane ali kakšno drugo podobno stvar, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Antik«. 18521-7

KONVERSATIONS. LEKSIKON Brockhaus ali Meyer, novejši ter Gospodarsko-trgovski leksikon, kupim. Naslov v vseh posl. Jutra. 18451-7

ELEKTR. HLADILNIK kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Hladilnik«. 18468-7

KOŽE ZA KRZNO od domačih in divjih živali, kakor tudi boljše krzno, krznene plašče, jopice, lisičje boe itd., dobro ohranjeno, kupuje krznarstvo Rot — Mestni trg. J-317-M

ZIDNO OPEKO tudi staro, kupim večjo količino. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Opeka«. 18541-7

VALJČ. STISKALNICO (Quetschstuhl) kupim. Florjanska 30. I. 18666-7

PUNČKO IGRAČO kupim. Naslov v oglas. odd. Jutra. 18672-7

PERZIJANER rjav in črn, kupim. Kovačič, Stari trg 21. II, v hiši kavarne Zalaznik. 18609-7

RADIOAPARAT novejše znamke, moderen, kupim takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18605-7

PRAŠIČA za rejo, ca 50 kg, kupim. Mišvelj, Ljubljanska 37. 18618-7

ROČNI VOZIČEK do 200 kg nosilnosti, kupim. Babnik, Tavčarjeva 10. 18620-7

DOBER PIANINO kupim. Naslov v oglas. odd. Jutra. 18632-7

NIZKO PEČ, zeleno, znamke »Zefir« ali podobno, kupi Glasbena Matica. Ponudbe na pisarno v Vegovi ulici 18614-7

KRZNEN PLAŠČ in lepo volneno blago za obleko, takoj kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Krzno-volna« 18550-7

REX ZAJCA sivega, kupim. Naslov v vseh posl. Jutra. 18611-7

FOTOAPARATE vseh vrst, tudi cenejše, kakor boks — fotopribor ter slične predmete, radio itd., kupuje ter odgovarjajoče plača takoj. Sprejme tudi v komisijo in posredovanje prodajo raznih predmetov: »Fototehnika« — Bleiweisova 15. 18572-7

PRIROČNIK Slovensko-italijansko-nemško-angleškega jezika, je najcenejši in najhitrejši inštruktor za jezike. Dobi se v knjigarnah in pri založbi. Novi trg 5. 18489-37

BICIKEL GUME, motorne gume, avto-gume ter stare biciklje, izredno dobro plačamo. Merkur, Puharjeva 6. 18583-7

KLAVIR prvovrstne znamke, kupim samo iz prve roke. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prvovrsten klavir«. 18578-7

PERZIJ. PREPROGO lep komad, kupim samo iz prve roke. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lepa«. 18579-7

HARMONIKO 3 ali 4-vrstno, kupim. Turšič, Jernejeva 34, Šiška. 18580-7

BANKOVCE za zbirko (nekaj avstrijskih ali jugoslovanskih), kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Numizmatika«. 18520-7

MAZILNI APARAT sistema »Bosch« s 6—10 mazilnimi mesti, nov ali star, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mazilni« 18465-7

VIŠINSKO SONCE (Quarzlampe) — po možnosti znamke »Hanau«, kupim. Dominik Bezenšek, Gosposvetska 5. 18530-7

MOŠKO SUKNJO, zimsko, sivo, za večjo postavo, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Siva«. 18639-7

MLADI VEVERICI kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Veverici«. 18648-7

ELEKTR. PEČICO kupim. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »Pečka«. 18483-7

RADIO APARAT 4—6 cevni, samo dobro ohranjen najraje znamke »Orion«, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Orion«. 18331-7

DEŽNIK s leseno prevleko, kupim. Dežni plašč (balon svila) lahko zamenjam za lepe ženske snežke Trapez, nove št. 37 ali jih prodam po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Visoka oseba«. 19163-7

PISALNI STROJ dobro ohranjen, kupimo. — Ponudbe pod »Stroj« na ogl. odd. Jutra. 18242-7

MOHONIJO CLEMOTIS odrezano, kupim. Cvetličarna, Šelenburgova 1. 18651-7

ENTEL ŠIVALNI STROJ (s 3 nitkami) za šivanje pletenin, kupim. — Mušič Franc, Ljubljana, Tržaška c. 66-II (Glince). 18658-7

NOVE ŠKORNJE moške in ženske, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Škornje«. 18493-7

TEODOLIT dobro ohranjen, kupimo. Naslov v vseh posl. Jutra. 18601-7

V najem

VRT obdelani ali neobdelani vzamem v najem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vrtnar«. 18369-17

1000 LIR POSODIM tistemu, kdor mi zastavi šivalni stroj, katerega tudi kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stroj«. 18374-17

DOBER PIANINO dam boljši osebi v najem. Naslov v vseh posl. Jutra. 18410-17

MIZAR. DELAVNICO event. po možnosti s stanovanjem, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Svetlo«. 18516-17

HIŠICO, hišo, vilo ali manjše stanovanje izven bloka, tudi na deželi, blizu mesta, vzamem takoj v najem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Uradnik ZSZ«. 18613-17

HIŠO V ZALOGU blizu postaje, oddam v najem. Ponudbe pod »Velik vrt«. 18312-17

BARAKO prodam ali oddam v najem na prometnem kraju primerno za čevljarja ali podobno. Černič, Orlova 21. 18643-17

Posest

HIŠO ali zemljišče, kupim za 600.000 lir. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovec«. 18295-20

PARCELO kjerkoli ali dve manjši, kupim do 450.000 lir. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljubljančan«. 18294-20

PRODAM: Hišo dvonadstropno, novo z 7 stanovanji po 2 sobi in kabinet. — Parcele: na vzhodni strani po 40.000 do 60.000 lir, v Šiški po 200.000 lir. — Travnik: pri dolenjskem kolodvoru v izmeri 18.000 kv. m. — Zemljišče za tovarno 13.000 kv. m in 20.000 kv. m. Realitetna pisarna ZAJEC Andrej — Tavčarjeva 10 — Telefon 34-86 18293-20

ZEMLJIŠČE za večjo obrt, ev. tudi s starim poslopjem v neposredni bližini mesta, kupim. Resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Večje zemljišče«. 18418-20

LEPO PARCELO na vzhodnem delu mesta, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sončna lega«. 18419-20

PARCELO do 150.000 lir in hišo do 350.000 lir, kupim. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Najraje v Rožni dolini«. 18454-20

VILO ALI HIŠO v središču ali bližini Ljubljane kupim takoj za 600.000 lir. Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod šifro »Tihi dom«. 18567-20

VILO za ceno do 1,000.000 lir, kupim v Ljubljani ali njeni bližini. Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod šifro »Center-vila«. 18568-20

LEPO PARCELO takoj prodam za Bežigradom za 300.000 lir. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Parcelacija«. 18559-20

KRASNO PARCELO na Mirju takaj prodam za 200.000 lir. Ponudbe na oglas. oddelek Jutra pod značko »Mirje«. 18560-20

KRASNO PARCELO vogalno, v Šiški, v izmeri 600 m², takoj prodam. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod šifro »Deponiran denar«. 18561-20

KRASNO PARCELO v izmeri 950 m², na lepi in sončni legi za Bežigradom prodam. — Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Lepa lega« 18562-20

LEPO VILO ali hišo takoj kupim v Ljubljani ali pa v neposredni bližini Ljubljane. Tudi do 2,000.000 lir. Ponudbe na oglasni odd. »Jutra« pod šifro »Znesek dva miljona«. 18563-20

PARCELO v središču ali Šiški, Mirju, Bežigradu, takoj kupim. Plačam dobro in takoj. Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod šifro »Krog Ljubljane«. 18564-20

TRGOVSKO HIŠO večjo, kupim v središču Ljubljane, do 6,000.000 lir. Ponudbe na oglasni odd. »Jutra« pod »Takoj gotovina«. 18565-20

KOMPLEKS ZEMLJIŠČA večji, katerega potrebujem za industrijske svrhe, kupim takoj. Površine je lahko do 40.000 m². Ponudbe na oglas. odd. »Jutra« pod šifro »Lir 4,000.000.—«. 18566-20

PARCELO v mestu, z lepo lego, kupim proti takojšnjemu plačilu. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod: »Resen kupec«. 18663-20

STAVBNO PARCELO odprt stavbni sistem, na krasnem položaju za Bežigradom, prodam. — Pojasnila: Babnik, Tavčarjeva 10. 18619-20

Pajk
KLOBUČARNA »PAJK«
Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica. Zaloga klobukov — Se priporoča
RUDOLF PAJK, LJUBLJANA,
SV. PETRA CESTA 38
MIKLOSIČEVA CESTA 12
(Nasproti hotela Union)

Daphne du Maurier: 20

FRANCOZOV ZALIV

Roman

VIII.

Zrak v notranjščini hiše je bil dušeč; zaradi ženinega stanja je bil lord Godolphin naročil, naj bodo okna zaprta in zavese spuščene, da jo bodo varovale sončnih žarkov. Bleščava žarkega poletja bi jo oslabila, mehki zrak bi njena že tako vela lica še bolj bledo pobarval. A ležati na zofi, podprta z blazinami, vljudno se pregovarjati s prijatelji v poltemnem prostoru, polnem težkega mrmranja in toplega duha po ljudeh, ki so mleli kolačke — to ni moglo nikogar utruditi. To način sprostitve je bil tako lordu Godolphinu kakor njegovi gospe domač.

»Nikoli več,« je Dona pomislila, »nikoli več se ne dam pregovoriti, ne Harryju ne obzirnosti na ljubo, da bi obiskala kakega soseda.« Pohlinila se je, kakor da jo zanima mopček, ki se ji je stiskal v obleko, ter mu dala vlažni kos kolača, ki ji ga je bil Godolphin sam pravkar vsilil. S koncem očesa je videla, da jo opazujejo in groza na grozo, ta mah je gostitelj znova priskočil k nji, z novo zalogo kolačkov v roki. Morala se je svetlo in lažnivo nasmehniti, se hvaležno prikloniti in vtakniti med uporne ustnice še en moker založaj.

»Ko bi vsaj mogli pregovoriti Harryja, da bi se odpovedal mestnim zabavam,« je menil Godolphin, »pa bi lahko večkrat imeli takšne poučne sestančke. Glede na sedanje zdravstveno stanje moje žene bi bila velika družba tvegana reč; a peščica prijateljev, kakor smo jih zbrali danes, to se ji more samo prileči. Izredno mi je žal, da Harryja ni tu.« Zadovoljen s svojim gostiteljstvom, je spustil oči po sobi. Dona, zleknjena v naslanjaču, se je še enkrat ozrla po petnajstorici ali šestnajstorici oseb v prostoru, ki so z medlim sočutjem zrle nanjo, vzajemno naveličane svoje družbe, saj so jo gojile že toliko let. Gospe so ogledovale njeno obleko, nove dolge rokavice, ki se je z njimi poigravala na krilu, klobuk z mahajočim peresom, ki ji je zakrivalo levo lice. Moški so molčali in buljili, kakor da sede v prednjih vrstah v gledališču. Ta ali oni jo je z okorno šegavostjo povprašal kaj zastran življenja na dvoru in kraljevih zabav, kakor bi bilo to, da je prišla iz Londona, že poroštvo za korenito poznanje tistega življenja in njegovih navad. Dona je mrzila govorjenje zaradi govorjenja. Čeprav bi jim bila lahko marsikaj povedala o nagodah in istorijah, ki so bile zdaj za njo, o umetnem, naslikanem Londonu o baklenoscih, ki po prstih hite skozi prašne, tlakovane londonske ulice, o bahatih gizdalinih, ki se kar preglasno smejejo pred vrati tabern in od sile mnogo prepevajo, o tej ciganski, pijani okolici pod predsedstvom nekoga, ki si ne mara prenatezati možganov, nadzorovani od temnega, blodečega očesa, od ust, ki se porogljivo krivijo v smeh, vendar ni zinila besede o tem. Pač pa jim je zatrjevala, kako rada ima podeželje. »Prava nesreča je, da je Navron tako vstran od sveta,« je nekdo potožil. »Po mestu se vam mora zdeti tam strašno samotno. Ko bi živeli mi vsi le malce bliže vas, bi se lahko večkrat videli.«

»Kako ste ljubeznivi,« je rekla Dona »Harry bi vam bil gotovo hvaležen za pobudo. A cesta, ki vodi v Navron, je tako slaba. Danes sem komaj-komaj prišla do tod. In potem, vidite, sem tudi vneta mati. Skoraj ves moj čas gre za otroke.«

Nasmehnila se je družbi; oči so ji gledale široko in nedolžno; a v tem, ko je govorila, je v duhu videla čoln, ki jo bo čakal pri Gwecku, z ribiško vrvico navito na krmi, in moža, ki brez dela sedi v njem, golorokega, z rokavi zavihanimi preko komolcev.

»Zdi se mi, da dokazujete velik pogum,« je vzdihnila lady, »ko živite tu tako sami in brez soproga. Meni je že mučno, če je kak dan le nekaj ur odsoten.«

»To je v danih okoliščinah opravičljivo,« je zamrmrala Dona in zatajila smeh in nezaslišano pripombo, kajti misel na lady Godolphinsko, kako tu, s te zofe, koprni po možu, ki ima na tolikanj vidnem mestu tak obžalovanja vreden izrastek, jo je delala hudobno.

»V Navronu imate gotovo dobro varstvo, upam, da smem tako misliti?« je slovesno vprašal Godolphin. »Dandanes je na svetu mnogo nečednosti in brezzakonja, a tam imate menda služabnike, ki se nanje lahko zanesete?«

»Brezpogojno.«

»Tako je prav. Ko bi bilo drugače, bi se bil spomnil svojega starega prijateljstva s Harryjem in vam poslal dvoje ali troje svojih ljudi.«

»Verjemite mi, da bi bilo docela nepotrebno.«

»Vam se pač tako zdi. Nekaj nas je drugačnih misli.«

Ozrl se je po svojem najbližjem sosedu, Tomažu Eusticku, ki je imel tam pod Penrynom veliko posestvo, možu s tenkimi ustnicami in tesno skupaj ležečimi očmi, ki je opazoval Dono z druge strani sobe. Ta mah je pristopil in z njim Robert Penrose iz Tregonyja. »Godolphin vam je menda povedal, kakšna nevarnost nam vsak dan grozi z morja,« je rekel brez uvoda.

8 m/m KINO KAMERO in projektor

KUPIM TAKOJ. — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Kino«.

Posest

NOVO HIŠO enonadstropno, za Bežigradom, prodam ali zamenjam za manjšo v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zamenjava«. 18674-20

STAVBNO PARCELO v izmeri 500 m² za enonadstropno vilo za 50 tisoč lir prodam in kupim večjo ali zamenjam in doplačam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18678-20

STAVBNE PARCELE kupim od 100 do 400 tisoč lir. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam takoj«. 18629-20

HIŠO Z VRTOM kupim do 400.000 lir. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dom«. 18554-20

MALO HIŠO s velikim dvoriščem ali vrtom znotraj bloka, tudi tako za popravit, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj gotovina«. 18586-20

INDUSTRIJ. PARCELA ca 3000 m², v k. o. Zg. Šiška, naprodaj. Posredovalci izključeni. Pozive se: Dr. Bonča Ivan, Cigaletova 1. 18644-20

REALITETNA PISARNA HABIJAN MIRO, Cigaletova I-p proda: Stavbne parcele v vseh delih mesta, industrijske v Šiški, enodružinsko hišo za Bežigradom, trgovsko ob Celovški cesti itd. 18455-20

PARCELO v lepem kraju za ceno Lir 300.000, kupim takoj iz prve roke. Samo resne ponudbe vložite pismeno na ogl. odd. Jutra pod »3060«. 18636-20

Stanovanje odda

DVOSOBNO stanovanje, oddam proti plačilu naprej. Ponudbe pod »Bežigrad 5800« na oglas. oddelek »Jutra«. 18484-21

OPREMLJENO STANOVANJE, lastno (dve sobi in kopalnico) odstopim proti enoletnem predplačilu odnosno proti posojilu manjšega zneska. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takojšna vselitev«. 18522-21

SOBO IN KABINET z uporabo kuhinje in kopalnice, oddam v središču mesta stalni stranki, ki bi mi za dalje časa plačala naprej. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »15. november«. 18538-21

ENOSOBNO stanovanje z vsemi pritiklinami oddam brezplačno osebi, ki bi pomagala pri hišnih delih. Prodam hrastovo kad za 300 l ter 200 kg vrtnega sena. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18645-21

Stanovanja išče

DVOSOBNO stanovanje išče miren zakonski par za takoj ali z novembrom. Nagrada! Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj ali november«. 18345-21a

ENOSOBNO stanovanje zamenjam za večjega. Naslov v vseh posl. Jutra. 18470-21a

ENOSOBNO ali dvosobno stanovanje — iščem za takoj ali z 1. nov. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samo 2 osebi«. 18375-21a

ENOSOBNO stanovanje išče ključavničar in kurjač centralnih kurjav. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Grem tudi za hišnika«. 18360-21a

DVOSOBNO ali eno večjo sobno komfortno stanovanje išče mlad zakonski par za takoj v središču. Najemnino plačam za eno leto naprej. Naslov v upravi Jutra. 18482-21a

ENOSOBNO stanovanje ali garsonjero za 2 osebi iščem za takoj. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj 35«. 18494-21a

ENOSOBNO stanovanje, iščeta novoporočenca za takoj pri mirni in snažni stranki. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Snažna stranka«. 18398-21a

Sobo odda

SOBO, lepo, sončno z uporabo kopalnice, oddam gospej ali gospodični. Ogled od 9. do 2. Dalmatinova 3-II, levo. 18339-23

OPREMLJENO SOBO lepo sončno s kopalnico, oddam eni ali 2 osebama v Gradišču št. 8a, visokopritličje, levo, za Dramo. 18344-23

PRAZNO SOBO lepo, s souporabo kopalnice, oddam s 1. nov. Vprašati Pajk, Parmova ul. 22 (na koncu Livarske ulice). 18386-23

NA STANOVANJE sprejmem učiteljiščnika proti inštrukciji. Naslov v vseh posl. Jutra. 18428-23

OPREMLJENO SOBO oddam 1 ali 2 boljšima gospodoma. Naslov v vseh posl. Jutra. 18389-23

SONČNO SOBO lepo in svetlo, s souporabo kopalnice, oddam rednemu gospodu v središču mesta. Naslov v vseh posl. Jutra. 18433-23

SOSTANOVALKO za takoj ali pozneje, sprejmem. Naslov pove oglas. oddelek »Jutra«. 18508-23

VELIKO SOBO zračno, blizu gorenjskega kolodvora, oddam gospodu. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 18512-23

SOBICO s prostim vhodom — oddam redni osebi. Naslov v vseh posl. Jutra 18519-23

NA STANOVANJE vzamem dve gospodični takoj ali pozneje. Gradišnik, Šmartinska c. 26. 18478-23

LEPO SOBO udobno, sončno, oddam boljšemu gospodu ali gospodični. Slomškova 15-II. 18474-23

KABINET opremljen s souporabo kopalnice, oddam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18473-23

DVE BOLJŠI SOBI udobno opremljeni, za 1—2 boljši redni osebi, ugodno oddam mirni, snažni, boljši stranki. Moderna kopalnica. — Resljeva cesta št. 18-II, desno. 18546-23

VELIKO SOBO zračno, v strogem središču, oddam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18671-23

PRAZNO SOBO lepo, odda takoj Bonač, Muzejska 7-V. 18624-23

PRAZNO SOBO lepo, veliko, parketirano, v sredini mesta oddam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18556-23

VEČ GARSONJER oddam takoj ali s 1. novembrom v središču mesta. Naslov v oglas. odd. Jutra. 18646-23

PRAZNO SOBO v strogem središču, s centralno kurjavo in souporabo kopalnice, oddam takoj ali 1. nov. rednemu gospodu. Naslov v vseh posl. Jutra. 18471-23

2 VELIKI SOBI event. tri, za pisarno, v strogem središču oddam. Na razpolago tudi pisalne mize in telefon. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18649-23

2 PRAZNI SOBI solnčni, popolnoma separirani, z razgledom na Cojzovo cesto, oddam poceni mirni starejši uradnici. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »1. november«. 18503-23

OPREMLJENO SOBO s souporabo kopalnice, oddam. Trstenjakova 1-I., levo poleg kavarne Majcen. 18501-23

SOBO, lepo s souporabo kopalnice, oddam boljšemu gospodu. Malgajeva 6-I, levo. 18480-23

SOSTANOVALCA k mirnemu gospodu sprejmem. Preradovičeva 2, pritličje. Bežigrad poleg realne gimnazije. 18635-23

SOSTANOVALCA z vso oskrbo sprejmem. — Florjanska ul. 19-II. 18637-23

OPREMLJENO SOBO sončno in zračno, s posebnim vhodom, oddam z dobro domačo hrano boljši osebi. — Štur m, Štur trg 28-III, levo. 18592-23

Sobe išče

SOBO z vhodom s stopnišča, iščem v središču. Perilo imam sam. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Strogo ločeno«. 18485-23a

500 LIR NAGRADE kdor preskrbi sobo s štedilnikom mirni zakonski uradniški družinici. Naslov v ogl. odd. Jutra. 18311-23a

SOBICO iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Akademičarka«. 18472-23a

DNEVNO SOBO skromno opremljeno, na periferiji, iščem. Plačam dobro. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ločen vhod«. 18668-23a

GARSONJERO ali komfortno, strogo ločeno sobo v središču išče za takoj boljši, miren gospod. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod: »Plačam dobro«. 18670-23a

LEPO SOBO v novi hiši, s strogo ločenim vhodom in souporabo kopalnice, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober plačnik«. 18540-23a

ČEDNO KAMRICO opremljeno, svetlo, iščem. Perilo imam lastno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kamrica«. 18415-23a

PRAZNO SOBO s strogo separiranim vhodom ali garsognero v bližini glavne pošte iščem za takoj. Pod šifro »Plačam točno«. 18309-23a

Ženitve

45-LETNA VDOVA želi spoznati gospoda v svrho nedeljskega razvedrila. Slika zaželjena. Neanonimne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nedeljsko razvedrilo«. 18422-25

MLADA ČRNOLASKA išče znanja z gospodom. — Slika zaželjena, diskrecija zajamčena. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Skupna zabava«. 18421-25

Razno

KLOBUČARNA M. Bogataj nasl. M. Bernik, Stari trg 14, poziva vse one, kateri so pri tej tvrdki pustiti svoje stare klobuke brez listkov, da iste dvignejo do 6. nov. Poznejše reklamacije se ne bodo upoštevale. 18425-37

ROKOVIČARSKO OBRT lahko začnete z malim kapitalom. Posebno pripravno za ženske. Stroji na razpolago. Ne zamudite prilike. Rudolf Zore, Ljubljana — Gledališka ul. 12. 18395-37

POZOR Rantova hiša s trgovino v D. M. Polje pri Ljubljani je prodana. Morebitni kupci se opozarjajo na posledice, ker je vložena tožba. Bližnje informacije pri Rudolf Zore, Ljubljana — Gledališka ul. 12. 18394-37

IZJAVA Podpisani Janko Mlakar, posestnik na Rakeku št. 23 izjavljam, da moja ločena žena Terezija in otroci Nuša, Jožef in Terezija niso upravičeni kakorkoli upravljati z mojim premoženjem, zlasti odtujevati njegove nepremične in premične dele ter bom proti vsakemu, ki je od imenovanih kupil karkoli, ali bi v bodoče kupil, nastopil sodno pot. Ljubljana, 22. okt. 1943. — Janko Mlakar. 18391-37

ROKAVICE, usnjene, svetlodrap sem izgubila v četrtek popoldne v bližini nunske cerkve. Najditelja prosim, da jih odda proti nagradi v upravi Jutra. 18387-37

O POSOJILIH na hiše in posestva dobite informacije pri **Jugo-Kredit, Ljubljana,** Beethovnova 15-II, levo. 18442-37

Okviri GALERIJA OBERSNEL CESTA ARIELLE REE 3 **Umetnine**

SVARILO. Opozarjam, da ni nihče upravičen prodajati niti pohištva, niti kakih premičnin iz mojega stanovanja, Beethovnova ulica 16, I. Vsak nakup brez mojega pristanka bi bil neveljaven in bi bil primoran zahtevati od kupovalcev vračilo kupljenega blaga. Tudi nisem plačnik za dolgove, ki bi jih event. napravila moja žena. Patik Anton. 18673-37

STARŠI! Obrnite se glede učne pomoči in nadzorstva za Vaše otroke (vsi predmeti) na naslov: Inštrukcije, diplomirani filozofi, Novi trg 5. 18631-37

ZVEZO S TRSTOM in Gorico iščem zaradi prodaje praktične slovenske knjige. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trst—Gorica«. 18496-37

V KOMIS. PRODAJO sprejemamo fotoaparate, umetnine, antikvitete in druge vrednostne predmete. Parfumerija »Venus«, palača Bata. 18537-37

GOSPODIČNO ČERNE, ki je v sredo 20. t. m. na meji prevzela kovčeg in zavitek, lepo prosim, da ga odda na naslov, ki je v upravi »Jutra«. 18453-37

LEVI ČEVELJ kombinacija ševro lak sem izgubil. Oškodovanec se je vrnil po 29 mesecih internacije. Najditelja naprošam, da vrne predmet proti nagradi v Remizi. 18503-37

14 LETNO DEKLICO vzamem v brezplačno oskrbo ali za svojo. Ponudbe z točnim opisom razmer na ogl. odd. Jutra pod »Brez svojcev«. 18500-37

STENICE, ŠČURKE, podgane zanesljivo uniči zavod za pokončavanje mrčesa in golazni. Zor Adolf, Tavčarjeva 4-III, levo. 18374-37

Prevodi, prošnje, prepisi, razmnoževanja, informacije »SERVIS BIRO«, Selenburgova ul. 4 tel. št. 2109

TEL. 2951 DRVA PREMOG IV SCHUMI DOLENJSKA CESTA in Frančiškanska 10

JUTROV RAZGLEDNIK

ki vam ga pripravlja družina »Jutrovih« urednikov za Miklavža in Božič, ne bo koledar ali revija, temveč pravi

ZBORNIK

ZABAVNEGA IN POUČNEGA ČTIVA

z domačih in tujih livad. V njem boste našli vse, KAR HOČETE od leposlovnega do poučnega čtiva z vseh področij.

Zbornik bo bogato ilustriran in bo po svoji vsebini in opremi prvi slovenski magacin velikega formata.

Obsegal bo okoli 300 strani!

Cena bo glede na pestro in zanimivo vsebino neznatna. Podrobnosti o tem in prednaročilih bomo objavili v kratkem.

✝

Umrla nam je naša ljubljena hčerka, sestra, teta in svakinja, gospodična

Florjančič Helena

Pogreb drage pokojnice se bo vršil v ponedeljek, dne 25. oktobra 1943 ob 3. uri popoldne z žal, kapele sv. Frančiška, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 23. oktobra 1943.

ŽALUJOČI OSTALI

ZAHVALA

Vsem, ki ste z nami sočustvovali ob tako tragični izgubi našega nepozabnega, dragega nam

LUDVIKA

se najprisrčneje zahvaljujemo. Iskrena hvala gg. zdravnikom in usmiljenim sestram klinike, za njihovo prizadevanje, kakor tudi čč. duhovščini za poslednje spremstvo.

Posebna zahvala za krasne vence Upravi in osobju kurilnice, nadalje drž. železnici, Društvu dipl. tehnikov in predvsem še sotrpinom-tovarišem Gonars-Renicci, katerih pomembna počastitev je vsakogar posebno ganila.

Naj velja vljudna zahvala g. inženjerju Schupitti, kot zastopniku drž. železnic, za tolažbo in priznanje strokovnemu delu dragega nam pokojnika, izrečeno nam ob mrtvaškem odru žrtvi dela. Ravno tako g. zastopniku Društva dipl. tehnikov za izraze sožalja.

Hvala tudi cenj. osobju Kurilnice, ki je njegovo strto truplo poneslo v njegov poslednji dom in pa gg. pevcem za ganljive žalostinke.

Vsem prijateljem in znancem, ki ste ga v tako ogromnem številu spremili in počastili na njegovi zadnji poti, ter vsem prijateljem in sorodnikom, ki ste ga obsuli s cvetjem in nagromadili vencev na prezgodnjo gomilo.

Vsem in vsakomur, ki so našemu nesrečnemu Ludviku storili in želeli dobro, ter nam kakorkoli stali ob strani v teh težkih trenutkih, tisočera hvala.

Maša zadušnica bo darovana v cerkvi sv. Petra v torek, dne 26. t. m. ob 7. uri zjutraj.

Ljubljana, Zagreb, Trbovlje, dne 24. oktobra 1943.

ŽALUJOČA DRUŽINA MLAKARJEVA

✝

Neizprosna usoda je zahtevala od nas tretjo žrtev, vzela nam je našega najmlajšega, ljubljenega sina in brata

LOKAR MILOŠA

CAND. IUR.

Daleč od nas, v Reggullu, je 13. oktobra 1943 končalo njegovo mlado, mnogo obetajoče življenje.

Njegovo truplo je bilo 16. t. m. upepeljeno in bo njegov pepel, ko bodo razmere dopuščale, prepeljan v Ljubljano.

Vsi, ki ste ga poznali in ljubili, ohranite ga v lepem spominu.

Sv. maša zadušnica bo dne 29. t. m. ob 8. uri v farni cerkvi sv. Jakoba.

Reggello, Ljubljana, Renicci, dne 22. oktobra 1943.

Žalujoči:
ANTON in IVANKA, starši
ŠAŠA, brat; SLAVKA, sestrica

✝

PRIPRAVLJEN SE JE NAPOTIL
V DEŽELO ŽIVIH,
POSLUŠEN POKLICU VSEMOGOČNEGA
GOSPOD

JOSIP MARINKO

TRGOVEC IN POSESTNIK

PLEMENITEGA POKOJNIKA BO NJEGOVA DRUŽINA, ZA KATERO JE ŽIVEL IN JI DAJAL VSO LJUBEZEN, POSPREMILA NA NJIVO MIRU K SV. KRIŽU V PONEDELJEK OB 16. URI IZ KAPELICE SV. NIKOLAJA NA ŽALAH

LJUBLJANA, 23. OKTOBRA 1943.

ŽENA TEREZIJA,

OTROCI JOŽE, PAVLA POR. ŽUPANČIČ CENE, ANGELA POR. MAJCEN, INŽ. JANEZ, MINKA POR. RUS, ZINKA POR. GAJŠEK, ANICA, ŠTEFKA;

VNUKI MARTINEK, KLEMEN, MARIČKA, BOŠTJAN, MARJANCA, ALENČICA, MAJDKA, MARKO, MARJETKA, JOŽEK, ANDREJČKA;

ZETJE, SNAHE, SVAKI IN SVAKINJE,
NEČAKI IN NEČAKINJE.

✝

TVRDKA POTNIK IN DRUG

JAVLJA
DA JE PREMINUL NJEN

SENIOR-ŠEF

GOSPOD

JOSIP MARINKO

PLEMENITEGA POKOJNIKA, KI SI JE ZA PODJETJE PRIDOBIL NEVENLJIVE ZASLUGE — BOMO OHRANILI

V ČASTNEM SPOMINU

POGREB POKOJNIKA BO V PONEDELJEK OB 16. URI IZ KAPELICE SV. NIKOLAJA NA ŽALAH K SV. KRIŽU.

LJUBLJANA, 23. OKTOBRA 1943.

Schriftleiter — Urejuje — Redattore: Davorin Ravljen — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag — Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja — Per il consorzio »Jutro« quale editore: Stanko Virant — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle — Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja — Per la »Narodna tiskarna s. a.« quale stampatore: Fran Jeran — Für den Inseratenteil verantwortlich — Za inseratni oddelek odgovarja — Responsabile per la parte pubblicitaria: Ljubomir Voličič